

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

LİSANS DÜZEYİ MÜZİK ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI
PERFORMANSI ÖZ-YETERLİKLERİ İLE MÜZİK PERFORMANS
KAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yılmaz ÇAĞLAYAN

TRABZON
Temmuz, 2024

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**LİSANS DÜZEYİ MÜZİK ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI
PERFORMANSI ÖZ-YETERLİKLERİ İLE MÜZİK PERFORMANS
KAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yılmaz ÇAĞLAYAN
ORCID: 0000-0002-3210-5793

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde
Yüksek Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Danışmanı

Doç. Dr. Yalçın YILDIZ
ORCID: 0000-0002-2798-8763

TRABZON
Temmuz, 2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Yılmaz ÇAĞLAYAN

12 / 07 / 2024

ÖN SÖZ

Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Müzikal performansın kalitesi, yalnızca bireyin öz-yeterlik inancından değil, aynı zamanda müzik performans kaygısı gibi psikolojik faktörlerden de etkilenir. Ülkemizde başarılı, özgüveni yüksek müzisyenler ve müzik alanında yeterlik sahibi eğitimciler yetiştirilmesi hedeflendiğinden müzik performans kaygısı ve öz yeterlilik ilişkisini incelemek, müzisyenlerin performansını etkileyen çeşitli faktörlerin daha iyi anlaşılmasına yol açabilir. Bu bağlamda yapılan çalışmada, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmam boyunca bana yardımlarını ve desteğini esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Yalçın YILDIZ'a, verilerin toplanmasında yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Kamil Onur KARATAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca her zaman yanımda olan ve bana destek veren eşim Fatma ÇAĞLAYAN'a, manevi desteğini hissettiğim sevgili annem Yurdağül ÇAĞLAYAN ve babam Ayvaz ÇAĞLAYAN'a teşekkür ederim.

Yılmaz ÇAĞLAYAN

12 / 07 / 2024

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ	1
1. 2. Amaç	3
1. 3. Önem.....	3
1. 4. Sınırlılıklar	4
1. 5. Araştırmanın Varsayımları.....	5
2. LİTERATÜR TARAMASI	6
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	6
2. 1. 1. Öz Yeterlik.....	6
2. 1. 2. Öz-Yeterlik İnancının Kaynakları.....	8
2. 1. 3. Öz Yeterlik ile İlgili Yapılan Araştırmalar	10
2. 1. 4. Performans	12
2. 1. 5. Kaygı.....	13
2. 1. 6. Müzik Performans Kaygısı	14
2. 1. 7. Müzik Performans Kaygısı ile İlgili Yapılan Araştırmalar	16
2. 2. Literatür Taramasının Sonucu.....	19
3. YÖNTEM.....	20
3. 1. Araştırmanın Modeli	20
3. 2. Çalışma Grubu	20
3. 3. Verilerin Toplanması	22
3. 4. Veri Toplama Araçları	22
3. 4. 1 Öz-Yeterlik İnancı Ölçeği.....	22
3. 4. 2. Kenny Müzik Performans Kaygısı Envanteri	23
4. 5. Veri Toplama Süreci	23
3. 6. Verilerin Analizi	24
4. BULGULAR	25
4. 1. Müzik Performans Kaygısı Düzeylerine Ait Analiz Sonuçları	25
4. 2. Çalgı Performansına Yönelik Öz-yeterlik İnancı Düzeylerine Ait Analiz Sonuçları	25

4. 3. Çalgı Performansı Öz-Yeterlikleri ile Müzik Performans Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular	26
4. 4. Lisans Düzeyi Müzik Öğrencilerinin Çalgı Performansı Öz-Yeterliklerinin Müzik Performans Kaygılarına Olan Etkisine Ait Bulgular	26
4. 5. Demografik Değişkenlerin Ölçeklere Göre Karşılaştırılması	27
5. TARTIŞMA	32
6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	38
6. 1. Sonuçlar	38
6. 2. Öneriler	40
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler.....	40
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	41
7. KAYNAKLAR.....	42
8. EKLER.....	48
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	54

ÖZET

Lisans Düzeyi Müzik Öğrencilerinin Çalgı Performansı Öz-Yeterlikleri ile Müzik Performans Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performanslarını etkileyen faktörlerden birinin öz-yeterlik inançları olduğu söylenebilir. Öz-yeterlik inançlarına ek olarak, müzik performans kaygısı gibi psikolojik faktörler de öğrencilerin çalgı performanslarının kalitesini etkilemektedir. Bu bağlamda müzik performans kaygısı ve öz-yeterlik konularının birlikte incelenmesine yönelik yapılan çalışmalar, müzik öğrencilerinin çalgı performanslarını etkileyen faktörlerin daha iyi anlaşılmasına yol açabilir. Bu bilgiler ekseninde bu çalışmada lisans düzeyindeki müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterliği ile müzik performans kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada nicel araştırma modellerinden biri olan korelasyonel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Trabzon, Giresun, Ordu, 19 Mayıs ve Akdeniz üniversitelerinde öğrenim gören toplam 319 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada öğrencilerin araştırmaya dahil edilecek okulları belirlemek için kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri toplama araçları; “Öz-yeterlik İnancı Ölçeği” ve Türkçe’ye uyarlanmış “Kenny Müzik Performans Kaygısı Envanteri” dir. Elde edilen veriler istatistik programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde parametrik testler ile; betimsel, ilişkisel ve karşılaştırmalı istatistikler kullanılmıştır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda; lisans düzeyinde müzik öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz-yeterlik inançlarının ve müzik performans kaygılarının düşük olduğu belirlenmiştir. Lisans düzeyinde müzik öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz-yeterlik inançları ile cinsiyet, yaş, öğrenim görülen kurum türü, son bir yıllık akademik konser sayısı ve sınıf düzeyi değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenirken; mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca lisans düzeyinde müzik öğrencilerinin müzik performans kaygı düzeyleri ile mezun olunan lise türü, sınıf düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir fark olmadığı; cinsiyet, yaş, öğrenim görülen kurum türü, son bir yıllık akademik konser sayısı değişkenlerinde ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Lisans düzeyinde müzik öğrencilerinin enstrüman performansına yönelik öz-yeterlik inançları ile müzik performans kaygısı düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde; iki değişken arasında pozitif, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Lisans düzeyinde müzik öğrencilerinin enstrüman performansına yönelik öz-yeterlik inançlarının müzik performans kaygısı üzerindeki etkisi incelendiğinde; öz-yeterlik inançlarının müzik performans kaygısını pozitif ve

düşük düzeyde etkilediği belirlenmiştir. Çalışmanın sonunda gelecekteki çalışmalar ve araştırma sonuçları için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öz-yeterlik, Performans, Kaygı, Müzik Performans Kaygısı

ABSTRACT

Investigating the Relationship Between Instrument Performance Self-Efficacy and Music Performance Anxiety of Undergraduate Music Students

It can be said that one of the factors affecting the instrumental performances of undergraduate music students is their self-efficacy beliefs. In addition to self-efficacy beliefs, psychological factors such as music performance anxiety also affect the quality of students' instrumental performances. In this context, studies examining music performance anxiety and self-efficacy together can lead to a better understanding of the factors affecting music students' instrumental performances. On the axis of this information, this study aimed to examine the relationship between instrument performance self-efficacy and music performance anxiety of undergraduate music students.

Correlational survey model, which is one of the quantitative research models, is used in the study. The study group of the research consists of a total of 319 undergraduate students studying at Trabzon, Giresun, Ordu, 19 Mayıs and Akdeniz universities in the spring semester of the 2023-2024 academic year. In the study, convenience sampling method was used to determine the schools to be included in the study. The data collection tools of the study are "Self-Efficacy Belief Scale" and "Kenny Music Performance Anxiety Inventory" adapted to Turkish. The data obtained were analyzed with the statistical program. Parametric tests were used to analyze the data; descriptive, relational and comparative statistics were used.

In line with the results obtained from the study, it was determined that undergraduate music students' self-efficacy beliefs towards instrument performance and music performance anxiety levels were low. While it was determined that there was no statistically significant difference between the self-efficacy beliefs of undergraduate music students towards instrumental performance and the variables of gender, age, type of institution, number of academic concerts in the last year and grade level; it was determined that there was a significant difference in the type of high school graduated from. In the study, it was also determined that there was no significant difference between the music performance anxiety levels of undergraduate music students and the variables of graduated high school type and grade level, while there was a statistically significant difference in the variables of gender, age, type of institution attended, and number of academic concerts in the last year.

When the relationship between undergraduate music students' self-efficacy beliefs towards instrument performance and music performance anxiety levels was examined, it was determined that there was a positive, low level and significant relationship between the two variables. When the effect of undergraduate music students' self-efficacy beliefs towards instrument performance on

music performance anxiety was examined, it was determined that self-efficacy beliefs affected music performance anxiety positively and at a low level. At the end of the study, suggestions were made for future studies and research results.

Keywords: Self-Efficacy, Performance, Anxiety, Music Performance Anxiety

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Katılımcılara Ait Demografik Özellikler.....	21
2.	Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygısı Düzeylerine Ait Normallik Testi Sonuçları.....	24
3.	Katılımcıların Müzik Performans Kaygı Düzeylerine Ait Betimsel Bulgular.....	25
4.	Katılımcıların Çalgı Performansı Öz-Yeterlik İnancı Düzeylerine Ait Betimsel Bulgular	25
5.	Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygısı Ölçekleri Arasındaki İlişki.....	26
6.	Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterliklerinin Müzik Performans Kaygılarına Olan Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları	26
7.	Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygısı Düzeylerinin Cinsiyet Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait t-testi Sonuçları.....	27
8.	Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları	28
9.	Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Öğrenim Görülen Kurum Türüne Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları.....	28
10.	Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları.....	29
11.	Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Son Bir Yılda Katıldıkları Akademik Konser Sayısına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları	30
12.	Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları	31

1. GİRİŞ

Çağlar boyunca bireyler arasında iş birliği, diyalog ve iletişim yolu olarak kullanılan (Angı, 2013) müzik; insanların belirli bir güzellik anlayışına ilişkin bakış açısını ve hislerini birleştirilmiş sesler ile işleyerek yansıtan ve açıklayan estetik bir olgudur (Uçan, 1997).

Sosyal, kültürel ve ekonomik işlevleri bakımından çok sayıda amaca hizmet eden müziğin (Kılıç, 2009), bizi diğer canlılardan ayıran bir ifade aracı olarak uzun süreden beri kullanıldığı bilinmektedir. Bu araç bireylerde zihinsel ve duygusal büyümeyi teşvik etme potansiyeline sahiptir ve bu da onu benzersiz ve güçlü bir kendini ifade etme biçimi haline getirir (Topoğlu, 2014).

Eğitimin bir parçası olan müzik eğitimi ile de insanlar, müziği bilim dalı olarak görerek bu dalda ilerlemeyi, nota okuma ve enstrüman çalma becerileri yönlerinden kendilerini geliştirmeyi ve yaşantıları boyu müziksel gelişimlerini sürdürmeyi amaçlamıştır. Müzik eğitimi Uçan'a (2018) göre, müzikal davranış kazandırma sürecidir. Müzikal davranış, yeni beceriler ve teknikler edinilerek kazandırılabilir, mevcut olanları değiştirerek modifiye edilebilir veya kişinin yeteneklerini geliştirip güçlendirerek yaratılabilir. Bu süreç sayesinde bireyler, müzikal çabalarında önemli ilerlemeler sağlayabilirler.

İnsanın sevdiği müzikleri icra edebilmesi ve müzikal kabiliyetinin geliştirilebilmesi için müzik eğitiminin yanında iyi bir çalgı eğitimine ihtiyacı vardır. Müzik eğitiminin temel alanlarından biri olan çalgı eğitimi ile birey, zihinsel ve bedensel becerilerini bir arada kullanarak kendi yapabilirliğinin farkına varmakta bu sayede müzikal zevk ve doyumunu sağlamaktadır (Yorulmaz-Birdal, 2021).

Müzik eğitiminin temel malzemesi çalgıdır. Müzik alanı lisans öğrencilerinin eğitiminde çalgı eğitimi önemli bir konudur. Çalgı eğitimi sürecinde kişi, bir müzik aleti çalabilme becerilerini geliştirmeye yönelik, sabır ve çaba gerektiren yapılandırılmış bir plan ve disiplin içine girmiş olur. Bu süreçte karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların nedenleri, iyi bir şekilde tespit edilmelidir. Bu durumda incelenmesi gereken birincil faktör performanstır.

Sezer'e (2005) göre performans, bireylerin ne yapabileceklerini ifade etme biçimidir. Müzik performansı ise, ince motor becerileri ve eşgüdüm, dikkat ve hafıza, estetik ve yorumlama yetenekleri gibi çeşitli beceri alanlarında yüksek düzeyde beceri gerektirir (Kenny, Davis, & Oates, 2004). Müzik alanında üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biri enstrümanların icrasındır. Çalgı eğitiminde kendini geliştirme ve kendini tanımanın müzik eğitime yansıma sürecinin tek somut göstergesi olarak çalgı performansı esas alınmıştır. Dolayısıyla çalgı eğitimi süreci sonucunda birey, müzik yeteneğinin sergileyip sunması için gerekli performansı göstermelidir. Bu performansın istenilen düzeye gelip sergilenmesi için bireyin belirli planlar, programlar ve prosedürler çerçevesinde kendini gözlemleyerek ve gözetleyerek yönetmesi ve yeri

geldiğinde kendini değerlendirmesi gerekmektedir. Kişinin kendisini yönetebilmesi ve değerlendirmesi ve iyi bir performans gösterebilmesi için öz yeterlik düzeyinin önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Nitekim (Yorulmaz-Birdal, 2021) bu önemi vurgulamıştır.

Öz yeterlik kavramı, Bandura (1997) tarafından; insanların bir işi gerçekleştirme ve organize etme kapasitelerine olan inancı olarak tanımlanmıştır. İnsanlar sadece ilgilerine yönelik görevleri öğrenmeye ve yürütmeye odaklanırlar. Dolayısıyla öz yeterliği, “insanların inandıkları bir iş ya da görevi başarılı şekilde tamamlayabilmeleri için gereken özelliklerin ve yeteneğin kendisinde bulunduğu inanmasıdır” şeklinde yorumlayabiliriz.

Yetenekli olduklarına inanan kişiler kendi başarısızlıklarını çaba eksikliğine bağlarken, kendilerini yetersiz görenler ise başarısızlıklarını düşük yeteneklere bağlar. Kişinin algılanan öz yeterliği ile hedefe meydan okuma ve bağlılık düzeyi arasında pozitif bir ilişki vardır; ilki ne kadar yüksekse, ikincisi o kadar yüksektir (Kesgin, 2006). Eylemlerin çoğu öncelikle zihinde yapılandırılmış ve planlanmıştır. İnsanların gelecek için tasavvur ettikleri ve uyguladıkları senaryolar, kendi yeterlikleri hakkındaki inançlarından büyük ölçüde etkilenir. Yeterlilik düzeyi yüksek olanlar, başarı senaryoları hayal eder, zorluklar ve başarısızlıklar karşısında mücadeleyi bırakmaz. Etkililiklerinden şüphe duyanlar ise başarısızlık senaryoları hayal eder ve ters gidebilecek pek çok şey üzerine kafa yorar. Kendinden şüphe duymakla savaşırken çok şey başarmak zordur. Böylelikle bu kişiler yapabileceklerini yapmaktan kaçınırlar (Bandura, 1994). Bireyin performansını sergilerken öz yeterliği dışında karşılaşılabileceği durumlardan bir tanesi ise “kaygı”dır.

Kaygı, insanlarda ortaya çıkan ve herhangi bir tehlike korkusunu yansıtan bir huzursuzluk hali olarak tanımlanabilir (Manav 2011). “Kaygı”, bir dizi fiziksel ve psikolojik durumu ifade eder. Hayatımızın belirli noktalarında, işimizde ve günlük faaliyetlerimizde kendimizi kaygı ve korkuya yol açan bir durum yaşarken bulabiliriz. Müzik performans kaygısı ise, "bir kişinin izleyicilerin önünde önemli bir görevi gerçekleştirmesi ile ilgili olarak performans öncesinde veya sırasında yaşadığı bir uyarılma ve korku durumu olarak tanımlanır" (Kesselring, 2006, s. 309). Kaygının tezahürü, müzik ve beceri ve ifade gerektiren diğer alanlar gibi çeşitli performansa dayalı etkinliklerde belirgindir.

Salmon (1990), müzikal performans kaygısını, bireyin müzikal yeteneği, eğitimi ve hazırlık düzeyi göz önüne alındığında, performans becerilerinde görülen kalıcı, sıkıntılı endişe ve fiili bozulma deneyimi olarak tanımlamıştır. Müzik performans kaygısı, her yaştan müzisyen için önemli bir endişe kaynağıdır. Örneğin seyirci önünde performans sergileme esnasında bazı müzisyenlerin hissettiği müzik performans kaygısı onlar için ciddi bir probleme neden olabilir (Çirakoğlu, 2013). Müzik performans kaygısı yaşayan icracılar, performansları sırasında ortaya çıkabilecek olası sorunların dinleyiciler tarafından olumsuz değerlendirilmesinden korkmaktadırlar

(Doğan & Tecimer, 2019). Dolayısıyla lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansını, öz-yeterlik inançlarına ek olarak, müzik performans kaygısı gibi psikolojik faktörler de etkileyebilir.

Son yıllarda araştırmacılar bu kavramlarla ilgilenmeye başlamışlardır. Literatüre baktığımızda bu iki konuyu, genellikle ayrı ayrı ele alan araştırmaların (Cemali, 2017; Delice, 2019; Topcan, 2021) olduğu görülürken, çalgı performansına ilişkin öz yeterlik ve müzik performans kaygısı ilişkisini inceleyen kapsamlı bir araştırmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Bu sebeple lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performans öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi, müzik alanına katkıda bulunup, öğrencilerin performanslarını etkileyen etkenlerin daha iyi anlaşılmasını sağlayabilecektir.

1. 2. Amaç

Bu araştırmadaki amaç, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz yeterlikleri ile müzik performans kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada bu amaca yönelik olarak çalgı performansı öz-yeterlik ve müzik performans kaygı puanları belirlenecektir. Öncelikle iki ana değişken arasındaki ilişki incelenecek daha sonra ise bu ana değişkenlerin farklı bağımsız değişkenler üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı belirlenecektir.

Bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin müzik performans kaygısı ne düzeydedir?
2. Enstrüman icrası ile ilgili olarak, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz yeterlik düzeyleri nasıldır?
3. Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlikleri, müzik performans kaygılarını etkiliyor mu?
5. Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygıları; cinsiyete, yaşa, öğrenim görülen kurum türüne, mezun olunan lise türüne, son bir yıllık akademik konser sayısına ve sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

1. 3. Önem

Bu araştırma, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemesi açısından önem taşımaktadır. Müzik öğrencilerinin çalgı performansını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Müzikal performansın kalitesi, yalnızca bireyin öz-yeterlik inancından değil, aynı zamanda performans kaygısı gibi psikolojik faktörlerden de etkilenir. Müzik performans kaygısı; müzisyenin başarısızlık korkusu

ya da icrası sırasında ortaya çıkabilecek olası sorunlar nedeniyle dinleyiciler tarafından olumsuz olarak değerlendirilebileceğine yönelik yaşadığı korku olarak adlandırılabilir.

Müzik performans kaygısının, düşük müzikal öz yeterlik ve daha önceki performans deneyimleri gibi bazı durumlarla ilişkili olabileceği yapılan araştırmalar (Yorulmaz-Birdal, 2021) sonucunda tespit edilmiştir. Bu nedenle, müzik alanı lisans öğrencilerinin, sahne performansları sırasında yaşadıkları kaygı düzeylerinin belirlenmesi ve bu sorunun çözümüne yönelik çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Müzik literatürü incelendiğinde, müzik performans kaygısı ile çalgı performansına ilişkin öz yeterlik ilişkisini inceleyen kapsamlı bir araştırma olmadığı tespit edilmiştir. Öz yeterlik, kaygıyı yordayan önemli bir etkidir. Ancak bunun müzikal anlamda çalgıya yönelik olarak incelenmesi özgün nitelik taşımaktadır. Müzik performansında, yüksek veya düşük öz yeterlik düzeyinin, önemli bir değişken olduğu düşünülmektedir. Performansa yönelik öz yeterlik inancı çalgı eğitimi açısından oldukça önemlidir. Bu inancın müzik performans kaygısına olan etkisinin incelenmesi çalgı eğitimi süreçlerine olumlu olarak yansıtılabilecektir. Çalgı performansında kaygıyı doğurabilecek etmelerden biri olan öz yeterlik inancının, müzik performans kaygısına yönelik etkisini incelemesi açısından önemlidir. Müzik performans kaygısı ve öz yeterlik üzerine araştırmaları birleştirmek, müzisyenlerin performansını etkileyen çeşitli faktörlerin daha iyi anlaşılmasına yol açabilir. Bireylerin kişilik özelliği ile müzik çalgı performans yeteneklerinin farklı olmasından dolayı, çalgı performansına ilişkin öz yeterlik inançları ile müzik performans kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması önem arz etmektedir. Ülkemizde başarılı, özgüveni yüksek müzisyenler ve müzik alanında yeterlik sahibi eğitimciler yetiştirilmesi hedeflendiğinden bu bağlamda müzik performans kaygısı ile ilgili yapılacak çalışmalar, ileri düzeyde müzik performans kaygısı yaşayan öğrencilerde bu durumun daha büyük bir problem halini almadan etkili bir şekilde çözümlenmesine yardımcı olabilir.

Dolayısıyla lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlikleri ve müzik performans kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi ile bu anlamda genellenebilirliği yüksek sonuçların elde edilebileceği ve bu sonuçlardan müzik alanında lisans öğreniminde bulunan öğrencilerin önemli ölçüde yararlanabileceği ve ayrıca tamamlanması akabinde etki faktörü yüksek dergilerde yayımlanabilme ve uluslararası konferanslarda sunulabilme potansiyeli taşıdığından dolayı çalışmanın bu alanda yapılacak araştırmalara, akademik ortamlara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1. 4. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılı bahar yarıyılında Türkiye'nin müzik alanı lisans programlarında öğrenim gören (1, 2, 3, 4. sınıf ve üzeri) toplam 319 lisans öğrencisi ile sınırlıdır.

2. Araştırmada kullanılan “Müzik Alanı Lisans Öğrencileri” kavramı, üniversitelerin Konservatuvar, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sahne Sanatları Fakültesi ve Eğitim Fakültesinde öğrenim gören lisans öğrencileriyle sınırlıdır.

3. Araştırmanın veri toplama araçları, Girgin (2015) tarafından geliştirilen Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği ve Özevin Tokinan (2013) tarafından Türkçe’ye uyarlanan Kenny Müzik performans kaygısı Envanteri ile; verileri ise, bu ölçeklerle elde edilen nicel veriler ile sınırlıdır.

1. 5. Araştırmanın Varsayımları

1. Çalışmaya katılan lisans öğrencilerinin ölçeklerdeki sorulara içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır.

2. Verilerin toplanmasına yardımcı olan ölçme araçlarının kullanılabilirlik açısından uygun olduğu varsayılmaktadır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu bölümde öz-yeterlik ve müzik performans kaygısı kavramları ilgili literatürde yer alan bilgilere ve bu kavramlar ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir. Bununla birlikte öz-yeterlik inancının süreçlerine, kaynaklarına ve yine müzik performans kaygısının belirtilerine ve bu kaygı ile başa çıkabilmek için kullanılabilecek tekniklere değinilmiştir. Ayrıca bu bölümde iki ana değişken arasındaki ilişkiye ve bu değişkenlerin müzik eğitimi, çalgı ve sahne performanslarındaki rolüne yönelik bilgiler sunulmuştur.

2. 1. 1. Öz Yeterlik

Öz-yeterlik, insanların olası bir durumla başa çıkmak için gerekli eylemleri ne ölçüde gerçekleştirebileceğine olan inancıdır (Bandura, 1982). Bir iş veya faaliyet için, öz-yeterlik, bir kişinin gerekli görevleri etkili bir şekilde yerine getirme becerisine ilişkin yaptığı değerlendirmedir. Daha basit bir ifadeyle, bireyin gerekli faaliyetleri tamamlamadaki başarısına ilişkin yargısıdır (Aksoy & Diken, 2009). Bu görüşten hareketle öz-yeterlik inancının kişinin kendini algılaması gibi bir durum olduğu söylenebilir.

Kişisel özellikler ve yetenekler müzikal başarıya ulaşma sürecinde etkili olsa da öz yeterlik, bu süreci derinden etkileyen önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır (Carbonero & Merinos, 2008). Öz yeterlik duygusu veya kişinin belirli bir görevi başarma yeteneğine olan inancı, bireyleri aksiliklere rağmen ısrar etmeye, bir göreve daha aktif bir şekilde dahil olmaya ve başarıya ulaşmak için daha çok ve daha uzun süre çalışmaya motive eder (Bandura, 1997). Dolayısıyla öz-yeterlik konusunda kişinin faaliyet ve davranış seçimlerini belirlemede, kişinin harcadığı çaba, düşünce kalıpları ve duygusal tepkileri önemli ölçüde etkili olabilir.

Kişilerin herhangi davranışı yapabilme yeteneklerine yönelik kanaatleri ile herhangi bir durumla ilgili faaliyette bulunma durumlarıyla alakalı olarak kendilerini yargılamaları neticesinde ulaştıkları sonuca ise öz yeterlik inancı denmektedir. Öz yeterlik inancı, bireylerin kendi kişiliklerini tanımlamasına yardım edecek önemli bir kavramdır. Bunun yanında öz yeterlik inancı, bireylerin sahip oldukları kabiliyetlerin, gerçekleştirdiği işlerdeki başarılarının ve kişiliklerine ait diğer tüm unsurların birleşiminden oluşan bir süreçtir (Vardarlı, 2005). Bu görüşten hareketle müzik eğitimi alan kişilerin öz-yeterlik inançlarının da onların başarılarının birleşiminden oluşan bir süreç olduğu söylenebilir.

Bandura (1989) öz-yeterlik inancı süreçlerini kapsamlı olarak dört ayrı kategoriye ayırmış ve bunları; bilişsel ve duyuşsal süreçler ile seçim süreçleri ve motivasyona dair süreçler olarak sınıflandırmıştır:

Bilişsel Süreçler: İnsan davranışları belirli bir amacı gerçekleştirmek için ortaya konulur. Birey bir davranışın sonucunu zihninde imgeleyerek o davranışı yapıp yapmayacağı hakkında bir yargıya varır. Bir kişinin öz-yeterliği ne kadar yüksek olursa, belirlediği amaçlar da o kadar yüksek olur ve hedeflerine ulaşmak için gösterilen çaba da o kadar büyük olur (Atasoy, 2010). İnsan davranışları üzerindeki öz yeterlik inançları bireyin kapasitesinin biraz üzerinde olmalıdır. Bu durumda birey, yapacağı çalışmalarda kapasitesini biraz aşan faaliyetlerde daha çok çalışarak kendini geliştirir ve sürekli öğrenme sağlar (Tuzcu, 2010). Ancak öz-yeterlik inancı kişinin kapasitesinin çok üstünde bir ise, herhangi bir performans esnasında gelebilecek bir başarısızlık durumu kişide olumsuz güdülenme meydana getirebilir.

Motivasyonel Süreçler: Birey, bir davranışı sergilemeden önce neleri yapması gerektiğine dair kendini motive eder (Bandura, 1995). Böylece amaçlarını belirleyip, bu amaçlar doğrultusunda çalışmalarını planlayıp hedefe odaklı bir çalışma sistemi ortaya koyar. Güdülenmiş olarak bir davranışı sergilemek başarıyı ve bunun doğrultusunda öz-yeterlik inancını artırabilir. Dolayısıyla bireyin yapmak istediği davranışa ait güdülenme seviyesi önem arz etmektedir (Bandura, 1989). Güdülenme seviyesi, yapılacak davranış için ne kadar gayret gösterilip gösterilmeyeceğini belirlemektedir (Tuzcu, 2010).

Duyuşsal Süreçler: Bireylerin güç durumlar karşısında hissettikleri stres ve korku gibi duygular öz-yeterlik inançlarının gelişmesini etkilemektedir. Yaşadığı zorluklar karşısında öz-yeterlik algısının artması ile kişinin daha cesaretli ve sabırlı olabileceği söylenebilir. Düşük öz-yeterlik inancına sahip kişilerde ise yaşanabilecek sorunların içsel olarak büyütülmesi, olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu tür davranışlar sergileyen kişiler öz-yeterlik inançlarının düşük olması nedeniyle davranışı gerçekleştirmekte tereddüt edebilirler. Dolayısıyla burada önemli olan öz yeterlik inancını etkilediği için strese ve depresyona neden olan düşünceleri düzenleyip onları kontrol edebilmektir (Tuzcu, 2010).

Seçimsel Süreçler: Bireyin öz-yeterlik inancı, yaşadığı çevreyi ve bu çevrede yapabileceği etkinlikleri seçmesine etki edebilir (Atasoy, 2010; Bandura, 1994; Tuzcu, 2010). Bireyler kapasitesinin üstünde olabileceğini düşündüğü davranışı yapmak hususunda tereddüt edebilirler. Ancak üstesinden gelebileceğine inandığı bir konuda ise yetenek ve becerilerine güvenip, davranışın zor olup olmadığına bakmaksızın o işi yapmak için çaba gösterebilirler (Bandura, 1994). Dolayısıyla bireyin yaptığı seçimleri, o iş hakkındaki kendine olan güvenleri ve öz-yeterlik inançları önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

Bandura'ya (1997) göre, bireyin yaşamı boyunca karşılaştığı her başarı onun için bir güven oluştururken yine yaşamış olduğu her başarısızlık bu güven duygusunu zayıflatmaktadır. Ayrıca bireyin geçmiş başarılarına dayanan yüksek bir öz-yeterlik inancı, yaşadığı başarısızlıklar karşısında ısrarlı davranması için bireyin gerekli olan kararlılığını besleyebilir. Öz-yeterlik duygusuna ise bireyin gerçekleştirdiği görevin zorluğu ile o görev için harcadığı çaba miktarı katkıda bulunabilir. Ayrıca daha az çaba gerektiren küçük bir görevin başarılması, bireyin öz-yeterlilik duygusunu, daha çok çaba gerektiren büyük bir görevin başarılması kadar artırmayabilir. Örneğin, olumlu veya başarılı performanslar yerine olumsuz veya başarısız performansları hatırlamayı seçen bir müzisyen, muhtemelen performans yeteneklerini hafife alacaktır.

Öz-yeterliği yüksek olan kişiler, kendine güvenir, daha iddialı ve daha iyi performans gösterirler. Onlar yaptığı iş ve görevlerde hiçbir zorlukla karşılaşmaz, mücadeleden vazgeçmezler ve sabırlarını korurlar (Perkmen & Pamuk, 2011). Görevini yapmada öz-yeterlik düzeyleri yüksek olanlar daha başarılı bir deneyim yaşamak için meydan okuma eğilimindedir. Zayıf öz-yeterlik inançlarına sahip öğretmenler ise belirli görevleri tamamlama konusunda güçlü öz-yeterlik inancına sahip öğretmenlere kıyasla kendilerini gergin ve stresli hissederler (Ekinci, 2013). Bu kişiler zorluklardan kaçınma eğilimindedir ve yeni çözümler aramak istemezler (Dorman, 2001). Öyleyse öz-yeterlik inancı düzeylerinin belirli bir eylemi gerçekleştirme hususunda önemli bir etken olduğu söylenilebilir.

Bandura'ya (1993) göre, düşük öz-yeterlik inancına sahip öğretmenlerden eğitim alan öğrencilerin öz-yeterlik inançları ve performans beklentilerinin azalmakta olduğu, buna bağlı olarak öz-yeterliği yüksek olan öğretmenlerden eğitim alan öğrencilerin ise öz-yeterlik inançlarının arttığı görülmektedir. Ayrıca öz-yeterlik inançlarının yüksek olmasının bireyin çalgı eğitimindeki başarısını artırdığını ve bu sayede bireysel çalgı icrasında öz-yeterlik inancının önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Piji-Küçük, 2011).

Öz-yeterlik inançlarının belirli kaynakları vardır. Bu kaynaklar aşağıdaki başlıklar altında sunulmuştur:

2. 1. 2. Öz-Yeterlik İnancının Kaynakları

Bandura (1977) dört çeşit öz yeterlik kaynağı önermektedir. Bunları sıraladığımızda; bireyin kendi doğrudan deneyimleri (ustalık deneyimleri), dolaylı deneyimler (kendini modelleme), sosyal ikna (başkaları tarafından ikna) ve duygusal faktörler (fizyolojik ve hissel durumlar) olduğu görülmektedir.

Doğrudan Deneyimler (Ustalık Deneyimleri): Bireyin, kendi yaşantıları yoluyla yaşadığı başarı ya da başarısızlıkları neticesinde gösterdiği tutumdur (Senemoğlu, 2009). Bireyin geçmişte herhangi bir faaliyette gösterdiği başarı onun gelecekte de benzer işlerde başarılı olabileceğinin işaretidir. Böylelikle ilk karşılaşılan başarılar birey için bir motivasyon oluşturup ve gelecekte de

benzer davranışları yapmak için bireyi güdüleyebilir. Bununla beraber kişinin kendi başına üstesinden geldiği işlerde gösterdiği başarı da başkalarıyla işbirliği yaparak tamamladığı görevlere göre yetkinlik beklentisini artırabilir. Bireylerin öz-yeterlikleri başarılı deneyimlerle artarken, başarısız deneyimlerle azalabilir. Bireyde daha önceden oluşmuş güçlü bir yeterlik duygusu var ise, sonradan yaşanan bazı başarısızlıkların öz yeterlik inancını düşürmede fazla bir etkisi olmaz (Bandura, 1994). Dolayısıyla geçmişte yaşanan başarılı performansların gelecek için olumluluk arz ettiği düşünülebilir.

Dolaylı Deneyimler (Kendini Modelleme): Bu deneyimler, bireye benzeyen diğer kişilerin başarılı veya başarısız performanslarının değerlendirilmesiyle ilgilidir. Kişinin, davranışı üzerinde başka bir insanın davranışlarının sonuçlarını gözlemesi sonucu oluşan etkidir. Eğer izlenen birey yaptığı davranış sonrasında başarılı olduysa bu durum kişi için dolaylı pekiştirme olabilir ve kişinin kendisinin de başarılı olabileceği beklentisi içerisine girmesini sağlayabilir. Birey, kendi davranışları ile model aldığı bireylerin başarılı ya da başarısız davranışlarını gözlemleyerek olumlu ya da olumsuz yönde öz-yeterlik inancı oluşturabilmektedir (Derman, 2007). Bu bağlamda başka insanların yapmış olduğu davranışların izlenilmesinin öz-yeterlik inancı oluşturmada etkili olduğu söylenebilir.

Sosyal İkna (Bashkaları Tarafından İkna): Bireylerin bir performansı başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmesinin teşvik edilerek cesaretlendirilmesi, onların öz yeterlik koşullarında belirli bir oranda değişikliğe yol açabilir. İlgili davranışları başarılı bir şekilde gerçekleştirebileceklerini teşvik etmek ve önermek yoluyla bireyleri cesaretlendirmek, onların öz-yeterlik beklentilerini artırabilir. İşte bu türden cesaretlendirici sözler belirli oranda yapılırsa kişinin öz-yeterlik algısı kuvvetlenecektir (Senemoğlu, 2005).

Duygusal faktörler (fizyolojik ve hissel durumlar): Bireyin yapması gerekeni yapma isteğine katkıda bulunması için ruhsal durumunun iyi olması gerekmektedir. Bireyin davranışa başlama aşamasında bedensel, zihinsel ve ruhsal olarak kendini iyi hissetmesi bireyi cesaretlendirip, davranışı başarıyla tamamlama ihtimalini arttırabilir. Dolayısıyla bireyin davranışları esnasında nasıl bir ruhsal durumda olduğu, öz yeterliklerinin oluşmasında önem taşımaktadır (Bıkmaz, 2004). Bir kişinin yapmak istediği iş hakkında hissettiği güçlü duygular, o işin nasıl bir şekilde tamamlanıp neticeye ulaşacağını etkileyebilir (Duy vd., 2009). Becerilerle ilgili olumsuz düşünceler, korkular ve kaygılar, uygulandığı etkinliklerin başarısız olmasına yol açabilir. Kaygı, korku ve yüksek düzeyde stres gibi duyguları yaşayan insanlar yapacağı işin üstesinden gelemeyecek kadar kendilerini gergin hissedebilirler. Bu durum da bireyin performansını düşürerek öz yeterliğini olumsuz etkileyebilir.

Literatür incelendiğinde öz-yeterlik ile ilgili birçok çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

2. 1. 3. Öz Yeterlik ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Kesgi (2006) tarafından okul öncesi eğitim öğretmenlerinin öz-yeterlilik düzeyleri ile problem çözme yaklaşımlarını kullanma düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmak için amacıyla bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, okul öncesi öğretmenlerinin ortalamanın üzerinde öz yeterlik düzeylerine sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca, kullanılan problem çözme yaklaşımlarının kullanılma düzeyi ile öz-yeterlik düzeyi arasında hayati bir bağlantı olduğu sonucuna varılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin medeni durumu, aylık geliri, mezun olunan okul türü ve hizmet yılının öz-yeterlik ve problem çözme yaklaşımlarının kullanımında etkili olmadığı tespit edilmiştir.

Yıldız (2013) tarafından müzik öğretmeni adaylarının öz-yeterlik inançlarını ve ders çalışma yöntemlerini belirlemeye yönelik bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışma aynı zamanda bu iki unsuru çeşitli bağımsız değişkenlerle ilişkili olarak karşılaştırmayı ve incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonuçları, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik genel yeterlik inançlarının yüksek olduğunu göstermiştir.

Topoğlu (2014) tarafından sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin öz-yeterlik inançları ile yaşları, cinsiyetleri, sınıfları, dinledikleri müzik türü, müzik dinlemek için harcadıkları süre arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, müzik öğretimine yönelik, sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterliklerinin onların cinsiyetlerine herhangi bir etkisinin olmadığı ve ayrıyeten müzik öğretimindeki öz yeterlikleri ile yaşları arasında ilişki bulunmadığı belirlenmiştir.

Önder (2014), tarafından yapılan çalışmada, mesleki müzik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin deşifre becerilerine ilişkin öz-yeterlik algıları ve tutumlarını ele alınmış, mesleki müzik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin deşifre becerilerine yönelik tutum ile öz yeterlik düzeyleri arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. Yine elde edilen sonuçlar incelendiğinde değişkenler arasında doğru orantılı bir ilişkinin var olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin arttıkça, deşifreye karşı tutumlarının da pozitif yönde yükseldiği görülmüştür.

Aksoy ve Yağcı (2015) tarafından yapılan çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının akademik özyeterlilikleriyle öğretmenlik özyeterlilikleri arasındaki ilişki incelenmiş, elde edilen sonuçlara göre yaşları 18 ile 26 arasında değişen müzik öğretmeni adaylarının akademik öz-yeterlilikleriyle öğretmenlik öz-yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenlere göre incelemiş ve akademik öz-yeterlilikle öğretmenlik öz-yeterliliği arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu sonucuna ulaşmıştır.

Piji-Küçük (2015) tarafından yapılan çalışmada, müzik öğretmenliği öğrencilerinin piyano eşliği alanındaki öz-yeterlik algılarının belirlenmesi incelenmiş, öğrencilerin piyano eşliği alanında ve alt boyutlarında orta düzeyde bir öz-yeterlik algısına sahip olduğu, piyano eşliği alanındaki öz-

yeterlilik düzeylerinin cinsiyet ve sınıf değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı, yaş değişkenine göre ise 18-22 yaş aralığında bulunan öğrencilerin mezun olunan okul türü değişkenine göre güzel sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin daha iyi öz-yeterlik algısına sahip olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kaynak (2018) tarafından müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik öz yeterlikleri ile müzik yeteneğine yönelik öz yeterlikleri arasındaki ilişki durumunu belirlemek amacıyla yürütülen çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının müzik yeteneği öz-yeterlik algılarının cinsiyete göre farklılaştığı ve erkekler lehine anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, öğretmen adayları arasında müzikal yetenek algılarındaki cinsiyet eşitsizliklerini vurgulamaktadır. Gözlemler, öğretmen adaylarının ekonomik durumları ile öz-yeterlik inançları arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Eğitim fakültelerinde müzik öğretmenliği programlarından mezun olacak adayların inançlarında ve genel olarak öğretmenlik mesleğine ilişkin algılarında farklılık dikkat çeken ilginç bir bulguya ulaşılmıştır. İnançlardaki bu farklılık, adayın öğretmeye olan ilgisi üzerinde olumlu bir etki göstermiştir.

Mete (2018) tarafından yapılan çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı özyeterlilikleri ile çalgı performans düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş olup, elde edilen sonuçlara göre müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı özyeterliliklerinin orta ve yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca sınıf düzeyi değişkeninin öğretmen adaylarının bireysel çalgı özyeterlilikleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu, cinsiyet ve mezun olunan lise değişkenlerinin ise bu inanç üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir.

Delice (2019) tarafından yayınlanan ve müzik öğretmenlerinin mesleki öz-yeterlik düzeylerini çeşitli değişkenler açısından inceleyen bir çalışmada, müzik eğitimi müfredat içeriğine ilişkin sorun algısının öz-yeterlik düzeyini yordadığı bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda öğretmenlerin öz-yeterlik düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Karataş (2019) tarafından, müzik öğretmeni adayları arasında bireysel ses eğitimi dersine yönelik öz yeterlik algılarını ve tutumlarını değerlendirmeye yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmada, sınıf, cinsiyet, bitirilen lise türü ve öğrenim görülen üniversite değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Ancak bireysel ses bilgisi eğitimi oturumu tutum ölçekleri sonucunda üniversite değişkeninde anlamsal farklılıklar gözlenmiştir.

Ünal (2019) tarafından, profesyonel müzik eğitimi almış piyano öğrencilerinin öz-yeterliliklerine yönelik yapılan araştırmada, Piyano dersleri mesleki müzik eğitimi kapsamına girmiş ve sonuçlar hem ölçeğin alt boyutlarında hem de genel öz-yeterlik puanlarında genel bir uyum olduğunu ortaya koymuştur. Öğrencilerin öz-yeterlik puanları ve ölçeğin alt boyutlarında, özellikle devam edilen üniversite, yaş, cinsiyet ve mezun olunan lise türüne göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Durak (2020) tarafından, Müzik Eğitimi Bölümü öğrencilerinde sınav kaygısı ile piyano performansı öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkileri araştıran bir çalışma yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular, hem öz-yeterlik düzeylerinin hem de kaygının orta düzeyde olduğunu göstermiştir. Ayrıca çalışma, öğrencilerin performans öz-yeterlik algı düzeyleri ile sınav kaygısı arasında orta düzeyde bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan analizlere göre, piyano çalma öz-yeterlik inançları, teknik düzeyleri ve performans düzeylerine ilişkin algıları arasında kız ve erkek öğrencilerin algıları arasında orta düzeyde, negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Akpınar (2021) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin müzik eğitimi öz-yeterlik inançlarını çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Bu sonuca göre, cinsiyet ve mesleki kıdem bu inançları önemli ölçüde etkilemediği görülürken; mezun oldukları üniversite, çalıştıkları okul türü, yaşları, eğitim durumları, müzik eğitimi almaları, çalgı çalmaları, kurumlarında müzik atölyesi olması, şarkıları öğretme yöntemleri, okuldaki müzik etkinliklerinin sıklığı ders planlaması ve müzik öğretim yöntemlerinin kullanılması bu inançları etkilemiştir. Müzik eğitiminde öz-yeterlik inançları söz konusu olduğunda önemli farklılıklar kaydedilmiştir. Öğretmenlerin çeşitli müzik türlerinden eğitici çocuk şarkılarını kullanmayı, müzik çalışmalarında uygulamalı şarkı öğretimi uygulamalarını ve müzik etkinliklerini oyun etkinlikleriyle bütünleştirmeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kavaklı (2022) tarafından, sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmeni adaylarının müzik öz-yeterlik boyutlarını değerlendirmeyi ve çeşitli değişkenler açısından karşılaştırmayı amaçlayan bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmanın sonuçları, okul öncesi öğretmen adaylarının tüm ölçek maddelerinde aldıkları ortalama puanın sınıf öğretmeni adaylarından daha yüksek olduğunu ortaya koyulmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına göre sınıf öğretmenleri ve okul öncesi öğretmen adaylarının müzik öz-yeterlik düzeyleri incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin müzik bilgisine olan güvenleri açısından dikkat çekici bir farklılık gözlenmiştir.

2. 1. 4. Performans

Performans kavramı; “belirli bir işi ya da etkinliği amaçlanmış bir plan ve program dâhilinde tamamlamak için gösterilen başarı” olarak tanımlanmaktadır (Pugh, 1991). Ayrıca “amaçlı ve planlanmış faaliyetlerin tamamlanması ile elde edilen sonuçları niceliksel veya niteliksel olarak tanımlayan bir kavram” olarak ta açıklanmaktadır (Özer, 2009).

Performans yönetimi, bireysel performansın geliştirilmesini ve iyileştirilmesini içeren bir süreçtir. Bu yönetimin bireyin gelecek ve başarısı üzerinde büyük bir etkisinin olacağı vurgulanmaktadır. Performans yönetimi, çeşitli ulaşılabilir ve zamana bağlı amaç ve hedeflerin kullanılması yoluyla gelişir. Beklenen hedeflere göre performansı değerlendirmek ise yapılan işin kalitesini gösterir. Böylelikle kendini değerlendirip gözden geçiren birey, yaptığı ile yapması

gereken arasındaki farkı görür. Bireyin kendi güçlü ve zayıf yönlerini bilmesi, performansı için gerekli motivasyonu sağlaması için önemlidir (Beardwell & Holden, 2001). Dolayısıyla bireyin kendini bilmesinin bireysel performansın geliştirilmesinde etkili olduğu düşünülebilir.

Müzik performansı ise, “bir icracı veya bir icracı grubun bir dinleyici kitlesi için kendini kasıtlı olarak şartlandığı bir performans” olarak tanımlamaktadır (Sloboda, 1985). Müzik eğitiminde ön plana alınan performansın, derslerde kullanılıp etkinliklerde sergilenmesi karmaşık bir süreçtir (Sarıkaya, 2018). Bu görüşten hareketle müzik alanında gösterilen performansın bireyler üzerinde önemli etkileri olduğu söylenebilir. Ancak bireylerin performansını sergilerken karşılaşılabileceği bazı durumlar vardır. Bunlardan bir tanesi de “kaygı”dır.

2. 1. 5. Kaygı

Dilimize İngilizce “anksiyete” kelimesinden geçen kaygı kavramı, bireyin belirli olaylar veya durumlar hakkında aşırı endişe duyma hali anlamında kullanılmaktadır (Budak, 2009). Kaygı, bireylerin olumsuz duygusal unsurları takip ederek farklı şekillerde algıladıkları bir duygudur (Bozkurt, 2015). Genel olarak bakıldığında kaygı, insanların yaşadığı kötü bir olay karşısında ortaya çıkan bir huzursuzluk veya yersiz korku hali olarak tanımlanabilir (Manav, 2011). Hayatımızın çoğu aşamasında yaşadığımız bu durum, bizi psikolojik olarak zayıflatarak bilişsel/duygusal sıkıntı içinde olmamıza neden olabilir.

Kaygı; bir bunalıtı hissiyatı, endişe durumu olarak meydana gelen bir can sıkıntısı hali olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca kötü şeyler yaşanacakmış endişesiyle yaşanan sebebi bilinmeyen bir istemsiz heyecan duygusu olarak da ifade edilmektedir. Kaygı bir olay karşısında bireyin sıkıntı yaşadığı ve kendini güvensiz hissettiği durumlara karşı geliştirdiği doğal bir yanıtıdır (Cemali, 2017). Öyleyse kaygının, bireyin kendini kötü hissettiği durumlarda ortaya çıkan ve birey için olumsuzluk ifade eden bir duygu olabileceği düşünülebilir.

Kaygı kavramı, korku ve endişe duygularıyla iç içe geçtiğinden tanımlanması zor olan bir kavramdır. Korku ile kaygı arasındaki fark ise korkunun daha şiddetli ve kısa süreli olmasıdır. Korku daha çok bireyin canının, sahip olduklarının, sevdiklerinin, inançlarının tehdit edildiği zamanlarda yaşanan duygusal olarak tepki gösterme durumudur (Çankıroğlu, 2007). Yaşanabilecek bir korku esnasında birey bedensel olarak ta belirti göstermektedir. Ancak kaygı esnasında birey bedensel olarak bir belirti göstermediği için kaygının kaynağı görsel olarak belirsizdir. Dolayısıyla korkunun kaynağı belirli olmasına rağmen kaygının kaynağı belirli değildir. Bundan dolayı kaynağı belirsiz korkuya “kaygı” denilebilir.

Kaygı duygusunun görünümüleri kişiden kişiye değişebilmektedir. Bazı bireyler kas gerginliği ile sıklıkla karşılaşabilmektedir ve bu kişiler kas spazmından, baş ağrısından ve boyun tutulmasından yakınmaktadır (Türkçapar, 2004). Yaşanılan kaygı esnasında insan vücudunda en çok görülen tepki duyularına ise kalp çarpıntısı, göğüste sıkışma hissi, terleme, baş ağrısı ve

hemen tuvalete gitme gereksiniminin doğması gibi duyumlar örnek olarak verilebilir. Yine huzursuzluk ve dolanıp durma isteği bireyin kaygı duygusu yaşadığının bir belirtisi olarak görülebilir. Bu belirtilerin sık ve şiddetli bir şekilde ortaya çıkması ve ortada gözle görülebilir herhangi somut bir tehlike olmaksızın yaşanması bireyin hayatını olumsuz etkileyebilir ve bireyde bir kaygı bozukluğu olduğunu düşündürülebilir.

Bireyin yaşadığı kaygı düzeyi, karşılaşılan iç ve dış engellerin boyutuna göre belirlenir ve bunlara göre ayrılabilir. Birey tehditler ve zorluklarla karşı karşıya kaldığında, bunları yönetebilmek ve bunlarla başa çıkabilmek için daha fazla çaba göstermesi, güç ve enerji harcaması gerekir. Bunu sağlayacak olanakların yoksunluğunda ve başarısızlık durumunda ruhsal sistem çökebilir ve işlevlerini yerine getiremeyebilir (Hökelekli, 2009)

Bazı psikolojik bozuklukların temeline bakıldığında kaygı durumu ile karşılaşmamız mümkün gözükmemektedir. Kaygı durumu birey için yüksek seviyelere ulaşırsa bireyin performansını olumsuz yönde etkileyip sorun haline gelebilir. Ancak kişinin yüksek düzeyde konsantrasyona, güvene ve gerekli yeterliğe sahip olduğunda, performans sergileme sırasında yaşayacağı kaygı durumunun daha az olabileceği düşünülmektedir (Kenny, Davis, & Oates, 2004). Dolayısıyla kişinin kendini yeterli hissetme duygusu ve yaşadığı yüksek motivasyonun kaygı durumunu azaltmada önemli etkenler olabileceği söylenebilir.

İnsanlar farklı durum ve boyutlarda kaygı yaşayabilirler. Özellikle de büyük bir grubun önünde performans sergilediğinde bu durum daha yaygındır ve kişiden kişiye değişebilir. Müzik performans kaygısı, bir görevin performans öncesinde veya performans sırasında ortaya çıkan bir uyarılma ve endişe durumu olarak tanımlanır (Kesselring, 2006). Bu kaygı, fiziksel ve ruhsal durum ve algıları olumsuz etkileme korkusu olarak düşünülebilir. Müzisyenler için ise bu kaygı, genellikle icracının fiziksel ve psikolojik durumlarına neden olan ve icranın bütünlüğünü bozan ve müzik performans kaygısı olarak adlandırılan duygusal bir durumdur (Kenny, 2011).

2. 1. 6. Müzik Performans Kaygısı

Müzik performansı kaygısı (MPA), profesyoneller ve toplum önüne çıkan öğrenciler arasında sıklıkla karşılaşılan bir olgudur. Salmon (1990), müzik performans kaygısını; bireyin müziksel deneyim sürecinde yaşadığı performans becerileri esnasında oluşan kalıcı, rahatsız edici endişe durumu olarak tanımlamıştır. Başka bir deyişle, bireyin biyolojik veya psikolojik zayıflıkları ve belirli kaygı koşullandırma deneyimleri nedeniyle ortaya çıkan, müzik performansı ile ilgili belirgin ve sürekli endişe halinde olma deneyimidir (Kenny, 2011).Bu kaygı duygusal, bilişsel, somatik ve davranışsal belirtilerin birleşimiyle ortaya çıkar ve müzisyenlerin yaşamları boyunca performans kalitesini olumsuz etkileyebilir.

Bireylerin bireysel çalgı performanslarını sergileme çalışmaları müzik performans kaygısının yaşanabileceği durumların başında gelmektedir. Bir performans sırasında seyircinin varlığı,

genellikle müzisyen için bir tehdit anlamına gelir, bu da otonom zincirin bozulmasına ve uzantıların varlığına yol açar (Ely, 1991). Müzik performans kaygısı yaşayan kişilerin sinir sistemi çeşitli etkiler gösterir. Bir kişi kaygı yaşamaya başladığında, bu onları hem duygusal hem de fiziksel olarak etkileyebilir. Bu belirtileri şu şekilde sıralayabiliriz:

1- *Bilişsel Belirtiler*: Hata yapma korkusu, özgüven kaybı, hafıza hataları, müzik performans kaygısı nedeniyle konsantrasyon kaybı, bilinç kaybı, yetersizlik düşünceleri, var olan statünün kaybı vb. gibi kaygı durumlarıdır.

2- *Fizyolojik Belirtiler*: Hızlı kalp atışı, nefes darlığı, mide bulantısı hissi, aşırı terleme durumu, baş dönmesi, sinirlilik hali, sıklıkla tualete gitme ihtiyacı, ellerde titreme vb. gibi durumlarıdır.

3- *Davranışsal Belirtiler*: Halsiz hissetme, omuzların kalkması, yüz ifadesinde değişiklik, icra ve performansta hata yapma olarak sıralayabiliriz (Brotons, 1993; Gabrielson, 1999; Lang, 2000; Yoshie vd., 2008'den aktaran Banu-Tokinan).

Performansı sırasında başarısızlık yaşayan müzisyenler, kişisel olarak ta başarılı olamadıkları genellemesine inanırlar. Psikanalitik kuram açısından müzik icra kaygısını tanımladığımızda, bireyin geçmişte yaşadığı bastırılmış kaygı durumlarının tekrarı olarak karşımıza çıkmaktadır. Müzik performansı kaygısı yaşayan bireyler için kaygıyı bilişsel ve davranışsal olarak iyileştirebilecek teknikler mevcuttur. Bu teknikler kaygıyı ortadan kaldırmak için tasarlanmıştır. Bu teknikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

a) *Sistematik Duyarsızlaştırma*:

Bu teknik, bireyin rahatsızlık duyduğu uyaranlara uyum sağlama aşamasını kapsar. Bireyin endişe hissettiği nesneden uzakta olmaktan duyduğu rahatlama ile desteklenir. Sistematik duyarsızlaştırmada amaç, bireye gevşeme tekniği öğretilerek kaygı yaşama durumlarının zihinde gevşeme ile ortadan kaldırılmasıdır. Bu durum kademeli olarak uygulanır ve sürekli tekrarlarla birlikte kaygılı halin azalması ve son bulması sağlanır (Demiralp & Oflaz, 2007).

b) *Bilişsel Yeniden Yapılandırma*:

Bilişsel yeniden yapılandırmada amaç, icra sırasında bireyin zihin alışkanlıklarını değiştirmek ve dikkatini çalgısına odaklamaktır. Performansını icra edecek kişiler hazırlık sırasında ideal performanslarını hayal kurarak zihinsel olarak prova edecek, böylelikle bireyin performansını sergilerken yaşayacağı korku duygusu daha az olacaktır (Wilson & Roland, 2002).

c) *Alexander Tekniği*:

Alexander tekniği zamanla alışkanlığa dönüşen birçok hareketi engelleyerek vücuttaki gerginliği gidermeye yardımcı olan bir öğrenme yöntemidir. Avustralyalı bir aktör olan Frederick Matthias Alexander sahnede sesinin kısılması sorunuyla karşı karşıya kalmış, tıbbi yardım aramasına rağmen hiçbir çözüm bulunamamıştır. Bu durum sonucunda ortaya koyduğu bu teknik, uzun soluklu bir kendini değerlendirme süreci akabinde gelişme göstermiştir. Bu tekniğin

ilerleyen zamanlarda farklı icracılar üzerindeki olumlu etkileri, tekniğin uluslararası sahnede hızla yayılmasını sağlamıştır (Tezişçi, 2018)

Bu teknikte amaç; müzisyenlerde istem dışı oluşan kasılma ve gerilimlerin oluşmasını engellemeye çalışmaktır. Alexander tekniği sayesinde bireyler, bedenlerini edinilmiş dışsal hareketlerden kurtarmayı ve bunun yanında doğal ve temel duruş kalıplarını öğrenmeyi sağlayabilirler. Özellikle çalgı eğitiminde kullanılan bu teknik, hatalı hareketleri düzeltmek, konsantrasyonu ve hafızayı geliştirmek, fiziksel ve zihinsel gerilimi ortadan kaldırarak performansı artırmak için kullanılır (Çimen, 2001).

d) Feldenkrais Metodu:

Feldenkrais Metodu, Moshé Pinchas Feldenkrais'in kendi sağlık sorunlarını çözmek için yıllarca emek vererek geliştirip literatüre kazandırdığı beden rehabilitasyon yöntemidir. Beden ve ruh uyumunun sağlanması ile fiziksel ve ruhsal sağlığın bu yöntemle olumlu yönde iyileştirilebileceği fikrine dayanmaktadır (Yerli, 2017).

“Vücuda uygun duruş ve tutuş pozisyonunu elde etmek için doğal, rahat, yumuşak, esnek ve gevşek hareketler aşılanarak enstrüman eğitimine Feldenkrais Metodu uygulanabilir. Bu teknik aynı zamanda fiziksel denge ve koordinasyonu sağlamak için de kullanılmaktadır” (Iammatteo, 1996'dan aktaran Çimen, 2001, s. 130).

e) Hipnoterapi:

Hipnoterapi, kaygıyı hipnoz kullanılarak gidermeye çalışan bir tedavi türüdür. Hipnoterapi tedavisinin uygulama aşamasında kişi rahatlar ve yavaş nefes alma teknikleri ile zihinsel bir rahatlama imajı oluşturması istenir. Uygulayıcı çeşitli sözlü ifadeler kullanarak gerekli kontrolleri sağlar. Böylelikle bireyin kaygı durumunun azaltılması sağlanır (Wilson & Roland, 2002).

Literatür incelendiğinde müzik performans kaygısı ile ilgili birçok çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

2. 1. 7. Müzik Performans Kaygısı ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Gündüz (2013) tarafından müzik eğitimi bölümü öğrencilerinin performans kaygı düzeylerine video geri bildirimin etkisini incelemek için yapılan bir çalışmada, deney grubunun gençler için müzik performans kaygısı envanteri puanları ön test ve son test sonuçları arasında sayısal bir fark sergilediği tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve gösterimi yapılan video geri bildirim uygulamasının, katılımcıların müzik performansı kaygı puanlarını önemli ölçüde düşürdüğü söylenebilir. Bu durum, bu çalışmada uygulanan VGB yönteminin diğer çalışmalarla da tutarlı sonuçlar sağladığını göstermektedir.

Aydın (2018) tarafından yapılan araştırmada, ortaokul ve lise konservatuvarı öğrencilerinin duygusal zekâ ve müzik performansı kaygı düzeylerinin farklı faktörleri analiz edilerek

incelenmiştir. Buna göre cinsiyet, enstrüman, sınıf, başarı durumu, çalışma saatleri ve ilk performans yaşına göre kaygı düzeylerinde dikkate değer farklılıklar bulunmuştur. Ek olarak, EQ düzeyleri ile sınıf ve yaş indeksleri arasında bir korelasyon gözlenmiştir. Dikkate değer diğer bir sonuç ise, duygusal zekâ ve müzik performansı kaygısının konservatuar ortaokul öğrencileri arasında anlamlı bir negatif korelasyona sahip olmasıdır. Ancak, lise öğrencileri için kaygı ve duygusal zekâ düzeyleri arasında kayda değer bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Atay (2018) tarafından, müzik öğretmeni adaylarının akademik motivasyon düzeyleri ile müzik performansı kaygı düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre, adayların akademik motivasyon düzeyleri ve müzik performansı kaygı düzeyleri arasında bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca cinsiyet ve baba eğitim durumlarının öğrencilerin müzik performansı kaygı düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu, okudukları üniversite değişkeninin ise öğrencilerin akademik motivasyon düzeyleri üzerinde yine anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir.

Gencer (2019) tarafından yapılan araştırmada, müzik bölümü öğrencileri arasındaki müzik performans kaygısı, mükemmeliyetçilik ve başarı yönelimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışma sonucuna göre çoklu doğrusal regresyon yoluyla yapılan analizler, müzik performans kaygısı yordayıcıları arasındaki ayrımların sonuçlandırılmasına yardımcı olmuştur. Frost Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin hata kaygısı ve belirsizlik boyutları ile 2x2 Başarı Yönelimleri Ölçeği'nin performanstan kaçınma yönelimi, birçok değerlendirmede müzik performans kaygısını doğru bir şekilde önceden haber vermiştir. İlginç bir şekilde, aynı standartlar performans değerlendirmelerini olumsuz yönde tahmin ettiği ortaya çıkarılmıştır.

Akgül (2019) tarafından müzisyenlerde müzik performans kaygısı, trompet performansına etkileri ve başa çıkma yöntemlerini incelemek amacıyla yapılan çalışmada, müzik performans kaygısının erken yaşlarda başladığı ve önleyici tedbirler alınmadığı takdirde profesyonel yaşamda bile kendini gösterebileceği saptanmıştır. Müzik performans kaygısından kaynaklanabilecek fiziksel, zihinsel ve davranışsal bozukluklar göz önüne alındığında, özellikle eğitimlerine genellikle genç yaşta başladıkları için, müzisyenleri eğitim yolculukları boyunca bu zorluğun üstesinden gelmek için gerekli araçlarla donatmak gerektiğinin önemli olduğu görülmüştür.

Yorulmaz-Birdal (2021) tarafından müzik bölümü öğrencilerinin çalgı performans yönetimi öz yeterlik algıları ve performans kaygı düzeylerine yönelik yapılan çalışma sonucuna göre, Müzik alanı öğrencilerinin çalgı performansı yönetimi öz-yeterlik algıları ile müzik performansı kaygı düzeyleri arasında “orta”, negatif taraflı, güçlü ve zayıf olarak değişken yapılarda önemli derecede tutarlılık bulunmuştur.

Üzülen (2022) tarafından müzik öğretmeni adaylarında müzik performans kaygısı ile çalgı öz-yeterliği arasındaki ilişkiyi araştırmak için bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmanın

sonuçlarına göre, bireysel çalgı performans sınav kaygısı ile çalgı performansı için öz yeterlik inancı arasında önemli bir negatif korelasyon olduğu ortaya koyulmuştur. Çalışma ayrıca, bireysel çalgı performansı için sınav kaygısı düzeylerinin genellikle orta düzeyde olduğunu, çalgı performansı öz yeterliliğinin ise nispeten yüksek olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca araştırma, bireysel çalgı çalma kaygı düzeylerinin sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiğini, ancak lise türüne göre anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermiştir. Öte yandan, devam edilen lise türüne göre çalgı performansına yönelik öz-yeterlik inançlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda müzik performans kaygısı ve öz-yeterlik algısının çalgı başarısına etkisi, Işkın (2018) tarafından yapılan bir çalışmada incelenmiştir. Sonuçlar, öğrencilerin negatif performans algısının öğrenim görülen programa göre önemli farklılıklar gösterdiklerini ve ayrıca Eğitim Fakültesi öğrencilerinin performans algı düzeyleri daha düşük iken, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin konservatuvar öğrencilerine göre daha yüksek olumsuz algı düzeyleri sergilediği görülmüştür. Öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inanç düzeylerine ait puanların, aldıkları derslere göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır.

Erözkan (2020) tarafından, müzik icra ederken duyulan endişe ile bireysel çalgı icra sınavlarındaki kaygı arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma yapılmıştır. Demografik değişkenler dikkate alınmakla birlikte yapılan analizler, cinsiyet değişkeninin müzik öğretmenleri adaylarında görülen müzik performans kaygıları ve bireysel çalgı performans sınavı kaygıları arasında anlamlı bir farklılık yarattığını göstermiştir. Ayrıca kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde kaygı gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara bireysel çalgı değişkeninin her iki ölçek arasında önemli bir farklılık gösterdiği ortaya konulmuştur.

Bahadır (2016) tarafından yaptığı araştırma, Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzikal müzik performans kaygılarının ailelerinin beklentileri ile ilişkisini araştırmıştır. Şaşırtıcı bir şekilde, ikisi arasında net bir bağlantı görülmemiş ancak anlamlı bir fark düzeyine yakın bir eğilim tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, lise öğrencilerinin aile beklentilerinin ve okullarının müzikal müzik performans kaygıları üzerinde çok fazla bir etkiye sahip olmadığını ortaya koymuştur. Cinsiyet ile lise öğrencilerinin ailelerinin müzikal müzik performans kaygısına ilişkin beklentileri arasında, kız öğrenciler dışında dikkate değer bir farklılık bulunmamıştır. Aile beklentisi ile yaş arasındaki bağlantı anlamlıya yakındır ancak somut bir fark ortaya çıkmamıştır. Yaş ile müzik performans kaygısı ölçeği arasındaki ilişki incelendiğinde de aynı sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Işkın (2018) tarafından yapılan çalışmada, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda müzik performans kaygısı ve öz-yeterlik algısının çalgı başarısına etkisi incelenmiş; eğitim fakültesi öğrencilerinin negatif performans algısının öğrenim gördükleri programa göre diğer öğrencilerden

daha çok olduğu, güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin algılarının ise konservatuvar öğrencilerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin, öğrenim gördükleri programa göre çalgı öz yeterlik inançlarının anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.

Atayeter (2019) tarafından yapılan çalışmada, müzik öğretmenlerinin müzik performans kaygıları ve iş doyumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiş, elde edilen sonuçlara göre çalışmaya katılan müzik öğretmenlerinin, müzik performans kaygılarının düşük seviyede olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkenine bakıldığında, erkek müzik öğretmenlerinin kaygı düzeylerinin, kadınlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik performans kaygı düzeyleri puanları ile iş doyum düzeyi puanları arasında zayıf ile orta güçlük seviyesinde değişen negatif yönde anlamlı ilişki belirlenmiştir.

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Çalışmada lisans öğrencilerinin öz yeterlik inançları ve müzik performans kaygılarını inceleyen araştırmalar incelenmiş ve elde edilen genel görüş olarak; lisans düzeyi müzik öğrencilerinin bireysel çalgı performanslarındaki gereken başarıyı sergilemeleri için öz-yeterlik inançları ve müzik performans kaygısı düzeylerinin önemli etkenler olarak görüldüğü belirlenmiştir. Ayrıca öz yeterlik inançlarıyla müzik performans kaygısı değişkenlerinin birlikte incelendiği araştırmaların bir bölümünde bu iki konu arasında bulunan anlamlı ilişkilerden bahsedilmiştir. Literatür taranırken müzik alanında öz yeterlik inançlarıyla müzik performans kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaların çok az olması, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin performansını etkileyen çeşitli faktörlerin daha iyi anlaşılması açısından bir eksiklik olarak düşünülmüştür.

İlgili literatür incelendiğinde elde edilen sonuçlar ışığında lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz yeterlik inançlarının arttıkça genel olarak çalgı çalma becerilerinin de iyi olacağı belirlenmiştir. Yine ilgili literatürde çalgı performansında gerekli başarıya ulaşabilmek için müzik performans kaygısı düzeylerinin de önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle müzik performans kaygısı ile başa çıkabilecek tekniklerden bahsedilmiş ve bu tekniklere uyarak çalgı performansı süresince müzik performans kaygısının düşürülmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın planlanmasında tüm bu durumlar göz önünde bulundurularak çalgı performansı öz yeterlik inançları ve performans kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi önemli görülmüştür. Buna ilaveten bu iki ana değişkenin çeşitli bağımsız değişkenlerle ilişkisinin ortaya koyulması, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin performansını etkileyen çeşitli faktörlerin daha iyi anlaşılmasına yol açabilir. Bu bağlamda yapılan bu araştırmanın, bu alanda yapılacak araştırmalara ve akademik ortamlara katkıda bulunacağı öngörülmektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, çalışmada kullanılan model, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler hakkında bilgiler sunulmuştur. Ayrıca araştırmanın evreni ve örnekleme hakkında ayrıntılara yer verilmiştir.

3. 1. Araştırmanın Modeli

Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performans öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygıları arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmaları ile genellikle çok sayıda insanın görüşlerine odaklanılır, mevcut durum betimleme yapılarak tespit edilir (Yöyen, 2020). Bu bağlamda tarama modelleri, çoklu değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesini veya farklı değişkenlerin karşılaştırılmasını içeren çalışmaların yürütülmesi için bir çerçeve sağlayabilir.

Karasar (2013) ilişkisel tarama modelini nicel bir araştırma tekniği olarak tanımlamaktadır. Bu model, çoklu değişkenler arasındaki ilişkiyi veya değişim düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır. Gerçekleştirilen çalışmada, müzik alanı lisans öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandığından, bu amaca yönelik olarak ilişkisel tarama modelinin kullanılması uygun görülmüştür.

3. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 Eğitim- Öğretim yılı bahar yarıyılı içerisinde Türkiye'nin müzik alanı lisans programlarında (Konservatuvar, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sahne Sanatları Fakültesi ve Eğitim Fakülteleri) öğrenim gören Lisans 1, Lisans 2, Lisans 3, Lisans 4. Sınıf ve üzeri toplam 319 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada öğrencilerin araştırmaya dahil edilecek okulları belirlemek için kolayda/uygun örneklem yöntemi kullanılmıştır.

Kolayda örnekleme, evrenden seçilecek olan örnek kesimin araştırmacının fikir ve kararına göre belirlendiği tesadüfî olmayan örnekleme yöntemidir. Kolayda örneklemede veriler, bir evrenden en basit, en hızlı ve en ekonomik şekilde temin edilir (Malhotra, 2004, Zikmund, 1997). Bu yöntemde erişimi kolay ve ucuz olan vakalar seçilmektedir. Ülkemizde en yaygın kullanılan örnekleme yöntemi olduğu düşünülmektedir. Hem nitel hem nicel çalışmalarda kullanılmaktadır.

Araştırma verilerinin toplandığı üniversiteler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- a. Trabzon Üniversitesi - Trabzon.
- b. Ordu Üniversitesi - Ordu.

- c. On dokuz Mayıs Üniversitesi - Samsun.
- d. Giresun Üniversitesi - Giresun.
- e. Akdeniz Üniversitesi - Antalya

Uygulamalar verilerin toplandığı üniversitelerde belirlenen programlardaki katılımcılarla gönüllülük esasına bağlı kalınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Değişken	Grup	N	%	Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	172	53,9	Yaş	18-21	200	62,7
	Erkek	147	46,1		22-25	80	25,1
	Toplam	319	100,0		26+	39	12,2
Öğrenim görülen kurum türü	Eğitim	93	29,2	Üniversite	Toplam	319	100,0
	Güzel Sanatlar	15	4,7		Trabzon	139	43,6
	Sahne Sanatları	65	20,4		19.May	73	22,9
	Konservatuvar	146	45,8		Ordu	65	20,4
Lise Türü	Toplam	319	100,0	Üniversite	Giresun	33	10,3
	Güzel Sanatlar	142	44,5		Akdeniz	9	2,8
	Anadolu	141	44,2		Toplam	319	100,0
	Diğer	36	11,3	Bireysel Çalgı	Keman	78	24,5
Bir yılda katıldığı akademik performans sayısı	Toplam	319	100,0		Piyano	44	13,8
	0-3	155	48,6		Bağlama	68	21,3
	4-7	76	23,8		Gitar	32	10,0
Sınıf	8 ve üzeri	88	27,6		Kanun	12	3,8
	1.sınıf	89	27,9	Bireysel Çalgı	Ud	16	5,0
	2.sınıf	96	30,1		Flüt	43	13,5
	3.sınıf	86	27,0		Çello	10	3,1
Sınıf	4.sınıf	48	15,0		Ritmsaz	7	2,2
	Toplam	319	100,0		Klarnet	9	2,8
					Toplam	319	100,0

Tablo 1’e bakıldığında katılımcıların 172’si (%53,9’u) kadın, 147’si (%46,1) erkeklerden oluşmaktadır. 200’ü (%62,7) 18-21 yaş aralığında iken, 80’i (%25,1) 22-25 yaş ve 39’u (%12,2) 26 ve üzeri yaş aralığındadır. Katılımcıların 93’ü (%29,2) eğitim fakültesinde, 15’i (%4,7) güzel sanatlar fakültesinde, 65’i (% 20,4) sahne sanatları fakültesinde ve 146’sı(% 45,8) konservatuvarda eğitim görmektedir. Mezun oldukları lise türüne bakıldığında katılımcıların 142’si (%44,5) Güzel Sanatlar Lisesi, 141’i (%44,5) Anadolu Lisesi ve 36’sı (%11,3) ise diğer liselerden mezun olmuşlardır. Katılımcıların son bir yılda katıldığı akademik performans(konser) sayısına bakıldığında 155’i (%48,6) 0-3 arası, 76’sı (%23,8) 4-7 arası, 88’i (%27,6) ise 8 ve üzeri akademik

konser icrasında bulunmuştur. Lisans düzeylerine bakıldığında ise lisans 1. Sınıf düzeyinde 89 (%27,5), lisans 2. Sınıf düzeyinde 96 (%30,1), lisans 3. Sınıf düzeyinde 86 (%27,0) ve lisans 4.sınıf düzeyinde 48 (%15,0) katılımcı bulunmaktadır.

3. 3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, veriler toplanırken ölçek formları kullanılmıştır. Ölçek formları ile insanların bir konudaki inançları, algıları ve memnuniyet düzeyleri gibi konular ve çeşitli olaylar ile ilgili pek çok bilgiye ulaşabiliriz (Baştürk & Taştepe, 2013). Bu çalışmada iki farklı ölçek kullanılmıştır. Ölçek maddelerini cevaplamadan önce katılımcılara kendi demografik özelliklerini tanımlayıcı sorular yöneltilmiştir.

3. 4. Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan verilerin toplanmasında iki ayrı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bu ölçeklerde araştırmacı tarafından hazırlanan katılımcıların demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, öğrenim görülen üniversite ve fakülte türü, mezun olunan lise türü, lisans sınıf düzeyi, bireysel çalgı ve son bir yıllık akademik konser sayısı) ortaya çıkaran sorulara yer verilmiştir.

Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz yeterlik inançlarının ölçülebilmesi için Girgin (2015) tarafından geliştirilen “Öz-yeterlik İnancı Ölçeği” kullanılırken, müzik performans kaygılarının tespitinde ise Özevin-Tokinan (2013) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Kenny Müzik Performans Kaygı Envanteri” kullanılmıştır.

3. 4. 1 Öz-Yeterlik İnancı Ölçeği

Katılımcıların çalgı performansı öz-yeterlik inançlarının belirlenmesinde Girgin (2015) tarafından geliştirilen öz- yeterlik inancı ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 20 maddeden ve 3 faktörden oluşmaktadır. Bu faktörlerin isimleri ve madde dağılımları şöyledir: Birinci faktör, kendini yeterli görme 10 madde, ikinci faktör, kendini yetersiz görme 5 madde ve üçüncü faktör, psikolojik göstergeler 5 madde olarak ölçekte yer almaktadır. Ölçek beşli likert formatında cevaplanacak biçimde düzenlenmiştir. 5 puan arasında puanlanmaktadır. 1= “hiç katılmıyorum”, 5= “tamamen katılıyorum” olarak belirlenmiştir. Ölçeğin 1, 3, 4, 5, 7, 10, 12, 13, 14, 15 numaralı maddeleri ters kodlu yazılmıştır. Alınan puanın yüksekliği çalgı performans öz-yeterlik inanç düzeyini göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliği ile ilgili olarak yapılan analiz sonucunda cronbach’s alfa iç tutarlık katsayısı sırasıyla yeterlik inancı $\alpha=0,642$, yetersizlik inancı $\alpha=0,076$, psikolojik göstergeler $\alpha=0,61$ olarak tespit edilmiştir (Girgin, 2015).

Bu araştırmada; öz-yeterlik inancı ölçeğine ait güvenilirlik katsayısı hesaplanarak cronbach's alfa değerinin $\alpha=0,642$ olduğu belirlenmiştir. Bu değer ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Genellikle $\alpha \geq 0,60$ ve $\leq 0,90$ ölçeğin makul bir ölçüsü olarak kabul edilir (Morgan, Cleave-Hogg, DeSousa, & Tarshis, 2004). Buna göre öz-yeterlik inancı ölçeğinin, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz-yeterlik inançlarının ölçülmesi için uygun bir ölçek olduğu kabul edilmiştir.

3. 4. 2. Kenny Müzik Performans Kaygısı Envanteri

Araştırmada kullanılacak ikinci veri toplama aracı Özevin-Tokinan (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Kenny müzik performans kaygısı envanteridir. 25 maddeli ve yedili likert tipindeki envantere maddeler “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğinden “kesinlikle katılıyorum” seçeneğine doğru 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 şeklinde puanlanmaktadır. Envanterde bulunan alt faktör sayısı beş'tir. Bu alt faktörler “negatif performans algısı (MPK1)”, “psikolojik savunmasızlık (MPK2)”, “somatik kaygı (MPK3)”, “kişisel denetim (MPK4)” ve “fizyolojik savunmasızlık (MPK5)”tır. Envanterin Cronbach Alpha katsayısı ,895'tir (Özevin, 2013).

Bu araştırmada, 25 maddeden oluşan Müzik Performans Kaygı Envanterine ait güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve Cronbach's Alpha değeri 0,941 tespit edilmiştir. Bu değer ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir Buna göre, Müzik Performans Kaygı Envanterinin, müzik alanı lisans öğrencilerinin müzik performansına yönelik kaygı düzeylerini ölçmek için uygun bir ölçek olduğu görölmektedir.

3. 5. Veri Toplama Süreci

Verilerin 293'ü formlar elden dağıtılarak, 26'sı ise çevrim içi formlar yardımıyla toplanmıştır. Ölçek formlarının doldurulması ortalama 15 dakika sürmüştür. Verilerin toplanmasında gönüllölük esası gözetilmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçekler; Trabzon Üniversitesi Eğitim Fakóltesi ve Devlet Konservatuvarı, Giresun Üniversitesi Eğitim Fakóltesi, Devlet Konservatuvarı ve Görele Güzel Sanatlar Fakóltesi, Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakóltesi, 19 Mayıs Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakóltesi lisans öğrencilerine (I, II, III, IV. Sınıf) olmak üzere toplam 319 öğrenciye uygulanmıştır.

Araştırmanın yapıldığı üniversitelerde uygulamanın yapılabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Uygulanan ölçekler ve kişisel bilgi formu incelenmiştir. Hatalı verilen cevaplar elenmiş olup çalışmanın katılımcı sayısına ulaşılmıştır.

3. 6. Verilerin Analizi

Araştırma sonunda elde edilen verilerin istatistiksel analizi için IBM SPSS 23 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı ve Microsoft Excel 2010 kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğunun test edilmesine Kolmogorov-Smirnov sınaması ve aynı zamanda çarpıklık basıklık katsayılarının incelenmesiyle karar verilmiştir. Çarpıklık basıklık katsayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygısı Düzeylerine Ait Normallik Testi Sonuçları

Ölçek	Kolmogorov-Smirnov					Merkezi Eğilim Ölçüleri				
	Statistic	Sd	P	$\bar{x}$	s.s	Madde Sayısı	Min-Maks.	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
Müzik Performans Kaygı Envanteri	0,063	319	0,036	56,94	33,39	25	0-134	52,00	0,282	-0,677
Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği	0,062	319	0,005	57,56	6,98	20	32-75	57,00	-0,129	0,286

Ölçeklerden elde edilen verilerin dağılımlarının değerlendirilmesinde aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları kullanılmıştır. Müzik performans kaygı envanterinde çarpıklık ve basıklık katsayıları sırasıyla 0,282 ve -,677 olup bu değerler $\pm 1,5$ aralığında yer aldığı için normal dağılım varsayımı sağlanmaktadır. Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeğinde ise çarpıklık ve basıklık katsayıları sırasıyla -0,129 ve 0,286 olup bu değerler $\pm 1,5$ aralığında yer aldığı için yine normallik varsayımı sağlanmaktadır. George ve Mallery'e (2010) göre medyan ve aritmetik ortalama değerlerinin eşdeğer olduğu ya da birbirine yakın olduğu, ayrıca çarpıklık basıklık değerlerinin artı-eksi 2 sınırları içinde olduğu durumlarda, verilerin normal olarak dağıldığı varsayılır. Buna göre bu çalışmada, ölçeklerden elde edilen verilerin normal dağılım özellikleri gösterdiğini söyleyebiliriz.

Verilerin analizinde parametrik testlerden yararlanılmıştır. İki kategorili bağımsız değişkenlerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden çok kategorili bağımsız değişkenlerin karşılaştırılmasında ANOVA testi, gruplar arası karşılaştırmalar için post-hoc testleri, ilişki testi için Pearson Correlation Coefficient ve regresyon analizi, tutarlılığın test edilmesinde Cronbach's Alpha güvenilirlik analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın neticesinde elde edilen verilerin analizine ait bulgular sunulmuştur.

4. 1. Müzik Performans Kaygısı Düzeylerine Ait Analiz Sonuçları

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların müzik performans kaygı düzeylerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Müzik Performans Kaygı Düzeylerine Ait Betimsel Bulgular

Değişken	$\bar{x}$	s.s
Müzik Performans Kaygı Düzeyleri	56,94	33,39

Tablo 3 incelendiğinde Müzik Performans Kaygı Envanterinde 25 madde bulunmaktadır. Madde puanları 0-6 arasında değerlendirilmektedir. Madde toplam puanları 0-134 aralığında değerler almıştır. Aritmetik ortalaması 56,94 ve standart sapması 33,39'dur. Ölçeğin genel puan düzeyi $56,94/25=2,27$ puan ile madde puan ortalamasının $((0+6)/2=3)$ altında kaldığı için düşük olarak değerlendirilmektedir. Buna göre katılımcıların müzik performans kaygı düzeyleri düşüktür.

4. 2. Çalgı Performansına Yönelik Öz-yeterlik İnancı Düzeylerine Ait Analiz Sonuçları

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların enstrüman icrası ile ilgili olarak, çalgı performansına yönelik öz yeterlik inancı düzeylerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Çalgı Performansı Öz-Yeterlik İnanc Düzeylerine Ait Betimsel Bulgular

Değişken	$\bar{x}$	s.s
Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı	57,56	6,98

Tablo 4'e bakıldığında Ölçekte 20 madde bulunmaktadır. Madde puanları 1-5 arasında cevaplar almaktadır. Madde toplam puanları 32-75 aralığından değerler almıştır. Aritmetik ortalama 57,36 ve standart sapma 6,98'dir. Ölçeğin genel puan düzeyi $57,56/20=2,87$ olup madde puan ortalamasının $((1+5)/2=3)$ altında kaldığı için düşük olarak değerlendirilmektedir. Buna göre katılımcıların çalgı performansı öz yeterlik inanc düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

4. 3. Çalgı Performansı Öz-Yeterlikleri ile Müzik Performans Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı ile ilgili bulgulara yer verilmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygısı Ölçekleri Arasındaki İlişki

Ölçek	Müzik Performans Kaygı Envanteri	Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği
Müzik Performans Kaygı Envanteri	R	1
	P	0,139
<i>r: Pearson Correlation Coefficient</i>		

Ölçekler arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda iki ölçek arasında pozitif yönde 0,139 şiddetinde düşük derecede ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır ($p < 0,05$).

4. 4. Lisans Düzeyi Müzik Öğrencilerinin Çalgı Performansı Öz-Yeterliklerinin Müzik Performans Kaygılarına Olan Etkisine Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterliklerinin müzik performans kaygıları üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterliklerinin Müzik Performans Kaygılarına Olan Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	β	Std. Hata	T	p	F	P
Sabit	18,635	15,422	1,208	0,227 ^a	6,259	.013 ^b
Çalgı Performansı Öz Yeterlilik İnancı	,665	,266	2,502	0,012 ^a		
Bağımlı Değişken: Müzik Performans Kaygısı						
<i>a: Model parametrelerinin anlamlılık testi sonucudur</i>						
<i>b: Modelin anlamlılık testi sonucudur.</i>						
<i>Düzeltilmiş R²: 0,016</i>				<i>Durbin Watson: 1,783</i>		

Regresyon analizinde modelin anlamlılık testi olan F testi sonucunda modelin anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır ($p = 0,013 < 0,05$). Modelde otokorelasyon sorununu test eden Durbin Watson değerinin 2’ye yakın olması modelde otokorelasyon bulunmadığının göstergesidir

(DW=1,783). Düzeltilmiş R^2 katsayısı, modelde bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni açıklama oranını göstermektedir. Bu modelde $R^2=0,016$ olduğundan bağımsız değişken, bağımlı değişkenden meydana gelen değişimin %1,6'sını açıklamaktadır.

Model parametrelerinin anlamlılık testinde model sabitinin anlamlı olmadığı ($p=0,227$), bağımsız değişken olan çalgı performansı öz yeterlilik inancının modelde anlamlı olduğu anlaşılmaktadır ($p=0,012$). Regresyon analizi sonucunda kurulan regresyon model denklemi aşağıdaki gibidir.

Müzik performans kaygısı= $18,635 + 0,665 \cdot \text{çalgı performansı öz yeterlilik inancı}$

Model denklemine göre çalgı performansı öz yeterlilik inancında meydana gelen 1 birimlik değişim müzik performans kaygısı 0,665 birimlik değişime yol açmaktadır.

Yapılan analiz sonucunda katılımcıların çalgı performansı öz-yeterliliklerinin müzik performans kaygılarını düşük seviyede, pozitif yönde ve doğru orantılı olarak etkilediği tespit edilmiştir.

4. 5. Demografik Değişkenlerin Ölçeklere Göre Karşılaştırılması

Bu bölümde demografik değişkenlerden cinsiyet, yaş, fakülte, mezun olunan lise, eğitim görülen sınıf, son bir yılda katıldığı akademik performans değişkenlerinin grupları arasında ölçek puanlarına göre farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Cinsiyete ilişkin test sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlilik İnancı ve Müzik Performans Kaygısı Düzeylerinin Cinsiyet Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait t-testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	n	Ortalama $\pm$ s.sapma	T	Df	P
Müzik Performans Kaygı Envanteri	Kadın	172	65,08 $\pm$ 33,78	4,870	317	<0,01
	Erkek	147	47,41 $\pm$ 30,38			
Çalgı Performansı Öz Yeterlilik İnancı	Kadın	172	57,36 $\pm$ 6,89	-0,563	317	,574
	Erkek	147	57,81 $\pm$ 7,11			

Müzik performans kaygı envanterinde kadınların puan ortalaması 65,08; erkeklerin puan ortalaması 47,41 olup iki grubun ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,01$). Kadınlar müzik performans kaygı envanterinde erkeklere göre anlamlı şekilde yüksek puan almıştır. Bu da kaygı düzeylerinin daha fazla olduğu anlamına gelmektedir.

Çalgı performansı öz yeterlilik inancı ölçeğinde kadınların puan ortalaması 57,36; erkeklerin puan ortalaması 57,81 olup iki grubun ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Kadın ve erkeklerin çalgı öz yeterlilik inançları birbirinden farklı değildir.

Yaş gruplarına ilişkin test sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Yaş	N	Ortalama $\pm$ S.sapma	F	df	p
Müzik Performans Kaygı Envanteri	18-21	200	56,59 $\pm$ 31,82 ^a	7,130	2	0,01
	22-25	80	65,42 $\pm$ 36,33 ^a			
	26 ve üzeri	39	41,30 $\pm$ 29,69 ^b			
Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği	18-21	200	57,54 $\pm$ 7,031	0,408	2	0,666
	22-25	80	58,14 $\pm$ 6,669			
	26 ve üzeri	39	56,76 $\pm$ 7,463			

a-b: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.
F: Varyans analizi test istatistiğidir.

Müzik performans kaygı envanterinde 18-21 yaş aralığındakilerin puan ortalaması 56,59; 22-25 yaş aralığındakilerin puan ortalaması 65,42 ve 26+ yaşındakilerin puan ortalaması 41,30 olup grupların ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p < 0,05$). Farklı olan grupları belirlemek için yapılan Anova Testi karşılaştırmaları sonunda 18-21 ve 22-25 grubundakilerin 26+ yaş grubundan farklı oldukları sonucuna varılmaktadır. Farklılığın kaynağı 26+ yaş grubudur. Bu gruptakilerin ölçek puanı diğerlerinden anlamlı şekilde düşüktür. Müzik performans kaygısı 26+ yaş grubundakilerde diğerlerinden daha düşüktür. 18-21 ve 22-25 yaş grupları arasında fark yoktur.

Çalgı performansı öz yeterlilik inancı ölçeğinde 18-21 yaş aralığındakilerin puan ortalaması 57,54; 22-25 yaş aralığındakilerin puan ortalaması 58,14 ve 26+ yaşındakilerin puan ortalaması 56,76 olup yaş gruplarının puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p > 0,05$).

Öğrenim görülen kurum türüne ilişkin test sonuçları Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Öğrenim Görülen Kurum Türüne Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Kurum türü	n	Ortalama $\pm$ S.sapma	F	Df	P
Müzik Performans Kaygı Envanteri	Eğitim	93	69,35 $\pm$ 32,32 ^{ab}	12,765	3	<0,01
	Güzel Sanatlar	15	81,26 $\pm$ 41,40 ^a			
	Sahne Sanatları	65	56,53 $\pm$ 31,93 ^{bc}			
	Konservatuvar	146	46,71 $\pm$ 30,03 ^c			
Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği	Eğitim	93	56,68 $\pm$ 6,912	2,649	3	,058
	Güzel Sanatlar	15	61,46 $\pm$ 6,345			
	Sahne Sanatları	65	56,75 $\pm$ 7,634			
	Konservatuvar	146	58,08 $\pm$ 6,663			

a-b: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.
F: Varyans analizi test istatistiğidir.

Müzik performans kaygı envanterinde eğitim fakültesindekilerin puan ortalaması 69,35; güzel sanatlardakilerin puan ortalaması 81,26; sahne sanatlarındakilerin puan ortalaması 56,53 ve konservatuvardakilerin puan ortalaması 46,71 olup grupların ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,05$). En yüksek puan güzel sanatlarda en düşük puan konservatuvardadır. Farklı olan grupları belirlemek için yapılan Anova Testi karşılaştırmaları sonunda eğitim ile konservatuvar; güzel sanatlar ile sahne sanatları, güzel sanatlar ile konservatuvar arasında fark vardır. Müzik performans kaygısı eğitim fakültesindekilerde konservatuvardakilerden daha fazla, güzel sanatlardakilerin kaygısı sahne sanatları ve konservatuvardakilerden daha fazladır. Diğer gruplar arasında fark yoktur.

Çalgı performansı öz yeterlilik inancı ölçeğinde eğitim fakültesindekilerin puan ortalaması 56,68; güzel sanatlardakilerin puan ortalaması 61,46; sahne sanatlarındakilerin puan ortalaması 56,75 ve konservatuvardakilerin puan ortalaması 58,08 olup grupların ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$).

Mezun olunan Lise türlerine göre test sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Lise Türü	N	Ortalama $\pm$ S.sapma	F	df	P
Müzik Performans Kaygı Envanteri	Güzel Sanatlar	142	55,98 $\pm$ 32,50	0,372	2	0,690
	Anadolu	141	58,63 $\pm$ 34,17			
	Diğer	36	54,05 $\pm$ 34,36			
Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği	Güzel Sanatlar	142	58,92 $\pm$ 6,97 ^a	5,475	2	0,005
	Anadolu	141	56,71 $\pm$ 6,71 ^b			
	Diğer	36	55,53 $\pm$ 7,25 ^b			

a-b: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.

F: Varyans analizi test istatistiğidir.

Müzik performans kaygı envanterinde güzel sanatlar lisesinden mezun olanların puan ortalaması 55,98; Anadolu lisesinden mezun olanların puan ortalaması 58,63; diğer liselerden mezun olanların puan ortalaması 54,05 olup grupların ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$).

Çalgı performansı öz yeterlilik inancı ölçeğinde güzel sanatlar lisesinden mezun olanların puan ortalaması 58,92; Anadolu lisesinden mezun olanların puan ortalaması 56,71; diğer liselerden mezun olanların puan ortalaması 55,53 olup, ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,05$). En yüksek puan güzel sanatlarda en düşük puan diğer liselerden mezun olanlardadır. Güzel sanatlar lisesinden mezun olanların Anadolu Lisesi ve diğer liselerden

mezun olanlar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Güzel sanatlar lisesinden mezun olanların öz yeterlilik inancı Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olanlardan daha fazladır.

Son bir yılda katıldıkları akademik konser sayısına göre test sonuçları Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Son Bir Yılda Katıldıkları Akademik Konser Sayısına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Akademik Konser Sayısı	N	Ortalama $\pm$ S.sapma	F	df	P
Müzik Performans Kaygı Envanteri	0-3	155	66,68 $\pm$ 31,43 ^a	19,710	2	<0,01
	4-7	76	56,69 $\pm$ 32,29 ^a			
	8 ve üzeri	88	40,12 $\pm$ 31,23 ^b			
Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği	0-3	155	56,71 $\pm$ 6,478	2,227	2	0,104
	4-7	76	58,21 $\pm$ 7,252			
	8 ve üzeri	88	58,53 $\pm$ 7,490			

a-b: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.
F: Varyans analizi test istatistiğidir.

Müzik performans kaygı envanterinde katıldıkları akademik performans sayısı 0-3 kez olanların puan ortalaması 66,68; 4-7 kez katılanların puan ortalaması 56,69; 8 kez ve üzeri katılanların puan ortalaması 40,12 olup grupların ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p < 0,05$). En yüksek puan 0-3 kez katılanlarda, en düşük puan 8 kez ve üzeri katılanlardadır. 0-3 ve 4-7 kez katılanların 8 ve üzeri katılanlar arasında 8 kez ve üzeri katılanlar aleyhine fark vardır. Katıldıkları akademik performans sayısı 8 ve daha fazla olanların müzik performans kaygısı diğerlerinden daha azdır.

Çalgı performansı öz yeterlilik inancı ölçeğinde katıldıkları akademik performans sayısı 0-3 kez olanların puan ortalaması 56,71; 4-7 kez katılanların puan ortalaması 58,21; 8 kez ve üzeri katılanların puan ortalaması 58,53 olup grupların ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p > 0,05$).

Öğrenim görülen sınıf düzeyine göre test sonuçları Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Katılımcıların Çalgı Performans Öz-yeterlik İnancı ve Müzik Performans Kaygılarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Sınıf	N	Ortalama $\pm$ S.sapma	F	df	P
Müzik Performans Kaygı Envanteri	1.sınıf	89	52,19 $\pm$ 30,86	1,063	3	0,365
	2.sınıf	96	59,58 $\pm$ 34,92			
	3.sınıf	86	59,86 $\pm$ 34,37			
	4.sınıf	48	55,20 $\pm$ 32,91			
Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği	1.sınıf	89	57,06 $\pm$ 7,710	1,361	3	0,255
	2.sınıf	96	57,84 $\pm$ 6,692			
	3.sınıf	86	56,86 $\pm$ 6,796			
	4.sınıf	48	59,18 $\pm$ 6,356			
a-b: Aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur.						
F: Varyans analizi test istatistiğidir.						

Müzik performans kaygı envanterinde 1. sınıfların puan ortalaması 52,19; 2. sınıfların puan ortalaması 59,58; 3.sınıfların puan ortalaması 59,86 ve 4.sınıfların puan ortalaması 55,20 olup grupların ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. ($p>0,05$).

Çalgı performansı öz yeterlilik inancı ölçeğinde 1. sınıfların puan ortalaması 57,06; 2. sınıfların puan ortalaması 57,84; 3.sınıfların puan ortalaması 56,86 ve 4.sınıfların puan ortalaması 59,18 olup grupların ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. ($p>0,05$).

5. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygıları arasında ilişkinin incelenmesi amacıyla uygun olarak yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar, literatürde yer alan benzer çalışma sonuçları ile karşılaştırılmış, paralellik ve zıtlık gösteren yönler belirtilmiştir. Yapılan bu karşılaştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler ışığında araştırmanın sonuçları değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Araştırmanın I. alt probleminde yer alan *“Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin müzik performans kaygısı ne düzeydedir?”* sorusuna ilişkin ulaşılan sonuçlara göre “müzik performans kaygısı” yaşayan öğrencilerin müzik performansı kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin genel olarak kendilerine güvendikleri, topluluk karşısında performans sergilerken müzik performans kaygılarının onları çok etkilemediği ve genel anlamda belirgin düzeyde kaygı yaşamadıkları düşünülmektedir. İlgili araştırmalar incelendiğinde müzik performans kaygısı açısından bu araştırmadan farklı sonuçlar gösteren çalışmaya rastlanılmıştır. Atay’ın (2018) yaptığı çalışma sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının müzik performans kaygısı düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu kanısına varılmıştır. Buna göre müzik öğretmeni adaylarının düşük ya da orta düzeyde müzik performans kaygısı yaşadıkları söylenebilir.

Araştırmanın II. alt probleminde yer alan *“Enstrüman icrası ile ilgili olarak, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz yeterlik inançları ne düzeydedir?”* sorusuna ilişkin ulaşılan sonuçlara göre katılımcıların çalgı performansı öz yeterlilik inancı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. İlgili araştırmalar incelendiğinde öz yeterlik açısından bu çalışmanın sonuçları ile zıtlık gösteren çalışmaya rastlanılmıştır. Mete (2018) yaptığı çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının öz-yeterlik düzeylerine ilişkin yaptığı analiz sonucunda adayların öz-yeterlik açısından orta ve yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin çalgı performansına yönelik öz yeterlik inançlarının arttıkça genel olarak çalgı çalma becerilerinin de iyi olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın III. alt probleminde yer alan, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlikleri ile müzik performans kaygıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? sorusuna ilişkin elde edilen sonuçlara göre katılımcıların “müzik performans kaygısı” ile “çalgı performansı öz yeterlik inançları” arasında pozitif yönde, düşük derecede ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. İncelenen ilgili araştırmalara göre müzik performans kaygıları ve çalgı öz-yeterlikleri açısından bu çalışmayla benzerlik gösteren çalışmalara rastlanılmıştır. Erözkan (2020) tarafından yapılan çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının “müzik performans kaygısı” ile “bireysel çalgı performans sınavı kaygısı” arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen sonuçlarda, müzik öğretmeni adaylarının müzik performans kaygısı düzeyleri ile BÇPSK

arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, müzik öğretmeni adaylarının müzik performans kaygısı düzeylerinin BÇPSK'larını orta düzeyde ($r=.62$) etkilediği ya da tersi söylenebilir.

Dolayısıyla öz-yeterlik inancının yüksek olmasının öğrencilere daha iyi bir performans sergileme konusunda destek olduğu söylenebilir. Diğer taraftan bireylerin kendilerini yetersiz hissetmeleri kendi içsel korkularına ve buna ilaveten müzik performans kaygılarının yükselmesine neden olabilir.

Araştırmanın IV. alt probleminde yer alan “Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansı öz-yeterlikleri, müzik performans kaygılarını etkiliyor mu?” sorusuna ilişkin yapılan basit tek yönlü regresyon analizi ile elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların “çalgı performansı öz yeterliklerinin müzik performans kaygılarını düşük seviyede, pozitif yönde ve doğru orantılı olarak etkilediği tespit edilmiştir. Bu durumda araştırmaya katılan bireylerin çalgı performans öz-yeterliklerinin arttıkça müzik performans kaygılarının da arttığı görülmektedir. Üzülen’in (2022) müzik eğitimi ana bilim dallarında öğrenim gören müzik öğretmeni adaylarının müzik performans kaygıları ile çalgı öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, müzik öğretmeni adaylarının “müzik performans kaygısı” ile “çalgı performansı öz yeterlik inançları”nın birbirlerini orta düzeyde etkiledikleri tespit edilmiştir.

Bireylerin çalgı performans öz yeterliği arttıkça, kendi yeteneklerine ve performansına olan güveni artar ve daha fazla sorumluluk alabilir. Ancak bu durum aynı zamanda daha fazla beklenti ve baskıyı da beraberinde getirebilir. Böylelikle birey, sergilemiş olduğu performansın beklentileri karşılayamaması endişesiyle kaygı duymaya başlayabilir. Ayrıca, çalgı müzik performans kaygısı genellikle bireyin performansına ilişkin olumsuz düşünceler ve korkularla ilişkilidir. Dolayısıyla, çalgı performans öz yeterliğinin artması, bireyin performansına olan güvenini artırırken, aynı zamanda müzik performans kaygısını da artırabilir.

Sonuç olarak, çalgı performans öz yeterliği ile çalgı müzik performans kaygısının birbirini etkileyebileceği ve bu etkileşimin beklenmedik sonuçlara yol açabileceği görülmektedir. Bu durumu anlamak ve yönetmek için bireylerin hem öz yeterliklerini geliştirmeye hem de müzik performans kaygılarıyla başa çıkma stratejileri geliştirmeye ihtiyaçları olabilir.

Araştırmanın V. alt probleminde “Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansına ait kaygı düzeyleri ve öz-yeterlik inançları; cinsiyete, yaş’a, öğrenim görülen kurum türüne, mezun olunan lise türüne, son bir yıllık akademik konser sayısına ve sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna ilişkin çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

İlk olarak cinsiyet değişkenine bakıldığında, müzik performans kaygısının cinsiyete göre farklılaştığı görülmüştür. Kadınların müzik performans kaygı envanterinde erkeklere göre anlamlı şekilde yüksek puan alması, kaygı düzeylerinin daha fazla olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuç, sahne performansı öncesinde ya da performans esnasında erkek öğrencilerin kadınlardan daha az

müzik performans kaygısı yaşadıklarını düşündürebilir. İlgili araştırmalar incelendiğinde Aydın (2017) tarafından yapılan çalışmada, cinsiyet değişkeninin konservatuvar ortaokul ve lise öğrencilerinin müzik performans kaygısı üzerinde anlamlı farklılık yarattığı görülmektedir. Erkek öğrencilerin müzik performans kaygısının, kız öğrencilerin müzik performans kaygısından anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kadın ve erkek öğrencilerin çalgı öz yeterlik inançlarının ise birbirinden farklı olmadığı tespit edilmiştir. Bu da bireysel çalgı çalabilme düzeylerinin birbirine yakın olduğunu düşündürmektedir. Çevik (2010) tarafından yapılan çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançları incelenmiş, öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Dolayısıyla elde edilen sonuçlara göre öz yeterlik inançlarında cinsiyet değişkenine göre herhangi bir farklılık bulunmadığı düşünülmektedir.

İkinci olarak yaş değişkenine bakıldığında, müzik performans kaygısının yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Farklı olan grupları belirlemek için yapılan karşılaştırma sonunda 18-21 ve 22-35 grubundakilerin 26+ yaş grubundan farklı oldukları belirlenmiştir. Farklılığın kaynağı 26+ yaş grubu olduğu ve bu gruptakilerin ölçek puanının diğerlerinden anlamlı şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla elde edilen bu sonuç, 26+ yaş grubundakilerin sahne performansı esnasında diğer yaş gruplarına göre daha az kaygı yaşadıklarını düşündürmektedir. 18-21 ve 22-25 yaş grupları arasında ise müzik performans kaygılarında fark olmadığı görülmüştür. İncelenen ilgili araştırmalarda müzik performans kaygısının yaş değişkeni bakımından bu çalışmanın sonucu ile benzerlik gösteren bir araştırmaya rastlanmıştır. (2018) tarafından yapılan çalışmada, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda müzik performans kaygısı ve öz-yeterlik algısının çalgı başarısına etkisi incelenmiş; konservatuvar, eğitim fakültesi ve güzel sanatlar fakültesinde mesleki müzik eğitimi gören öğrencilerin yaş değişkenine göre müzik performans kaygı düzeyleri arasında anlamlı derecede farklılaşma saptanmıştır. Yaş değişkenine göre öğrencilerin negatif performans algısının anlamlı bir farklılık gösterdiği ayrıca 22 yaş ve üstü gruptaki öğrencilerin, negatif performans algısı düzeylerinin diğer öğrencilerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çalgı performansı öz yeterlilik inancı ölçeğinde ise yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Buna göre Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin yaş grupları arasında çalgı performanslarındaki öz-yeterliliklerinin birbirlerine yakın düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Yılmaz, Yılmaz ve Türk (2010) tarafından yayımlanan çalışmada öğretmenlerin yaş değişkeni ile öz yeterlik inançları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu kanı araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Üçüncü olarak öğrenim görülen kurum türü değişkenine bakıldığında, müzik performans kaygısının öğrenim görülen kurum türüne göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Yapılan anova testi karşılaştırması sonunda eğitim fakültesi ile konservatuvar; güzel sanatlar ile sahne

sanatları; güzel sanatlar ile konservatuvar arasında fark olduğu belirlenmiştir. Eğitim fakültesindekilerin müzik performans kaygısı konservatuvardakilerden daha fazla, güzel sanatlardakilerin kaygısı ise sahne sanatları ve konservatuvardakilerden daha fazladır. Diğer gruplar arasında fark yoktur. Dolayısıyla sahne performansı esnasında en yüksek kaygıyı güzel sanatlarda öğrenim gören lisans öğrencileri yaşarken, en düşük kaygıyı konservatuvar öğrencileri yaşamakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güdek ve Çiçek (2017) tarafından yapılan çalışmada, lisans düzeyi müzik öğrencilerinin müzik performans kaygı düzeyleri çeşitli değişkenlere göre incelenmiş, elde edilen sonuçlara göre eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin müzik ve sahne sanatları fakültesi müzik bölümü öğrencilerine oranla daha düşük seviyede kaygı yaşadıkları belirlenmiştir. Eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarının temel amacı, müzik eğitimi verebilecek öğretmenler yetiştirmek olduğundan burada öğrenim gören öğrencilerin bireysel çalgılarında profesyonel olmaları beklenmemektedir. Dolayısıyla bunun farkında olan öğrenci, herhangi bir müzik performansı sergileme esnasında çok fazla kaygı yaşamamaktadır. Fakat müzik ve sahne sanatları fakülteleri müzik bölümlerinin varoluş hedeflerinin başında profesyonel icracı yetiştirmek vardır. Bu durumun farkında olan öğrenci, müzik performansı sergilerken çok iyi olması gerektiğini düşünmektedir ve bunun da onda daha çok kaygıya sebep olduğu söylenebilir.

Katılımcıların çalgı performans öz yeterlik inançlarında ise öğrenim görülen kurum türüne göre anlamlı bir fark görülmediği tespit edilmiştir. Bu sonuç ise çalgı performanslarındaki öz-yeterliklerinin öğrenim görülen kurum türüne göre farklılaşmadığını düşündürmektedir. Yorulmaz-Birdal (2021) tarafından yapılan çalışmada, çalgı performans yönetimi öz yeterlik algısının öğrencinin öğrenim gördüğü bölüm ile arasındaki ilişki incelenmiş, elde edilen sonuçlara göre genel düzeyde anlamlı farklılık görülmemiştir.

Dördüncü olarak mezun olunan lise türü değişkenine bakıldığında, müzik performans kaygısının mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla elde edilen bu sonuç, sahne performansı esnasında yaşanan müzik performans kaygısının mezun olunan lise türüne göre değişmediğini düşündürmüştür. İncelenen ilgili araştırmalarda müzik performans kaygısının mezun olunan lise türü bakımından bu çalışmanın sonucu ile farklılık gösteren bir çalışma bulunmuştur. Başaran (2010) tarafından yapılan çalışmada genel lise mezunlarının güzel sanatlar lisesi mezunlarına göre daha yüksek kaygıya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların çalgı performans öz yeterlik inançlarında ise mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Buna ilaveten Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olanlar ile güzel sanatlar lisesinden mezun olanların özyeterlik inançları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Güzel sanatlar lisesinden mezun olanların öz yeterlik inancının, Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olanlardan daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tokinan (2014) tarafından yapılan çalışmada, lisans düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin mezun olunan lise türü değişkeni ile öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Beşinci olarak son bir yıllık akademik konser sayısı değişkenine bakıldığında, müzik performans kaygısının son bir yıllık akademik konser sayısına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre son bir yıllık akademik konser sayısı olarak en yüksek puan 0-3 kez katılanlarda, en düşük puan 8 kez ve üzeri katılanlardadır. 0-3 ve 4-7 kez katılanların 8 ve üzeri katılanlar arasında 8 kez ve üzeri katılanlar aleyhine fark vardır. Dolayısıyla katıldıkları akademik performans sayısı 8 ve daha fazla olanların müzik performans kaygılarının diğerlerinden daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Yorulmaz-Birdal (2021) tarafından yapılan çalışmada, müzik bölümü öğrencilerinin çalgı performans yönetimi öz-yeterlik algıları performans kaygı düzeyleri ve aralarındaki ilişkiyi incelenmiş, müzik bölümü öğrencilerinin konsere çıkma sıklığına göre yılda 4, 5 kez konsere çıkan öğrencilerin kaygı düzeylerinin yılda 1 veya 2 kez konsere çıkan öğrencilere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sahne korkusunda yaşanabilecek olumsuz koşullara alışması için performans sergileme deneyiminin artması gerektiği söylenebilir. Dolayısıyla genel olarak konsere çıkma sıklığı artan öğrencinin kaygı düzeylerinde azalmalar meydana gelebileceği görülebilir.

Katılımcıların çalgı performans öz yeterlik inançlarında ise son bir yıllık akademik konser sayısına göre anlamlı bir fark görülmediği tespit edilmiştir. Bu sonuç ise çalgı performanslarındaki öz-yeterliklerinin son bir yıllık akademik konser sayısına göre farklılaşmadığını düşündürmektedir. Yine Yorulmaz-Birdal (2021) tarafından yapılan çalışmada, çalgı performans yönetimi öz-yeterlik algısı ile konsere çıkma sıklığı arasındaki ilişkiyi incelendiğinde; yılda 1 kez konser veren öğrencilerin, 4-5 konser veren öğrencilere göre öz-yeterlik algı düzeylerinin daha düşük çıktığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin çalgı performansında yetkinleşmesine olanak sağlayan özelliklerden birinin de konser verme sıklığı olduğu söylenebilir.

Altıncı ve son olarak sınıf düzeyi değişkenine bakıldığında, müzik performans kaygısının sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla elde edilen bu sonuç, sahne performansı esnasında yaşanan müzik performans kaygısının sınıf düzeyine göre değişmediğini düşündürmüştür. Bu sonuca benzer bir çalışma olarak Tokinan'ın (2014) yaptığı araştırmada müzik performans kaygısının sınıf düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Katılımcıların çalgı performans öz yeterlik inançlarında ise sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark görülmediği tespit edilmiştir. Bu sonuç ise çalgı performanslarındaki öz-yeterliklerinin sınıf düzeyine göre farklılaşmadığını düşündürmektedir. İncelenen ilgili araştırmalara göre çalgı performans öz yeterlik inançlarının sınıf düzeyinde benzerlik gösteren çalışma bulunmuştur. Kurtuldu ve Çiftçi (2010) tarafından yapılan çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmacılar 4.

sınıfta öğrenim gören müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin diğer sınıflara oranla daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Görüldüğü üzere alan yazın incelendiğinde, Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performans öz yeterlik inancı ve müzik performans kaygılarını çeşitli değişkenlere göre inceleyen birçok çalışma ile karşılaşmıştır ve bu çalışmaların bulguları farklılık gösterebilmektedir. Bazı çalışmalarda lisans öğrencilerinin öz yeterlik inançları ve müzik performans kaygıları ile bağımsız değişkenler arasında anlamlı farklılık bulunurken; bazılarında tespit edilmemiştir. Bu çalışmalarda ortaya çıkan farklılıkların; öğrencilerin geçmiş eğitim yaşantılarının yanı sıra farklı kişisel ve çevresel etmenlerden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara yönelik ileride yapılacak çalışmalar için çeşitli önerilere yer verilmiştir.

6. 1. Sonuçlar

Araştırmada katılımcıların çalgı performansı öz-yeterlik inançları ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, öğrenim görülen kurum türü, mezun olunan lise türü, son bir yıllık akademik konser sayısı ve sınıf düzeyi) ile incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekilde belirtilmiştir:

1. Bu araştırmaya mesleki müzik eğitimi alan 319 lisans öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların 172'si kadın, 147'si erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunu kadınların oluşturduğu görülmektedir.

2. Katılımcıların yaşlarına göre dağılımlarına bakıldığında; 200'ü 18-21 yaş, 80'ü 22-25 yaş ve 39'unun 26 yaş ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunun 18-21 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

3. Katılımcıların öğrenim gördükleri kurum türü dağılımına bakıldığında; 93'ünün Eğitim Fakültesi, 15'inin Güzel Sanatlar Fakültesi, 65'inin Sahne Sanatları Fakültesi ve 146'sının Konservatuvarda öğrenim gördüğü belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunun Konservatuvarda öğrenim gördüğü görülmektedir.

4. Katılımcıların mezun oldukları lise türü dağılımına bakıldığında; 142'sinin Güzel Sanatlar Lisesi, 141'inin Anadolu Lisesi ve 36'sının diğer liselerden mezun oldukları belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunun Güzel Sanatlar Lisesinden mezun olduğu görülmekle birlikte, Anadolu Lisesinden mezun olanların da bu sayıya çok yakın olduğu dikkat çekmektedir.

5. Katılımcıların sınıf düzeylerine bakıldığında ise 89'unun 1. sınıf, 96'sının 2. Sınıf, 86'sının 3.sınıf ve 48'inin 4.sınıf lisans öğrencisi olduğu belirlenmiştir.

6. Katılımcıların son bir yılda katıldığı akademik performans sayısı göre dağılımlarına bakıldığında; 155'i 0-3 kez, 76'sı 4-7 kez ve 88'i 8 ve üzeri akademik performans sergilemişlerdir. Katılımcıların son bir yılda katıldıkları akademik performans sayısının çoğunun 8 ve üzerinde olduğu görülmektedir.

7. Katılımcıların çalgı performansına yönelik kaygı düzeylerine ait bulgular incelendiğinde; kaygı envanteri genel ortalamasının düşük olduğu görülmektedir. Lisans düzeyi müzik öğrencilerinin çalgı performansına yönelik kaygı düzeylerinin düşük olması ile öğrencilerin belirgin düzeyde kaygı yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

8. Katılımcıların çalgı performansına yönelik öz-yeterlik inançlarına ait bulgular incelendiğinde; ölçeğin genel ortalamasının düşük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların çalgı performansına ait öz yeterlilik inançlarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

9. Katılımcıların çalgı performansı öz-yeterlik inançları ile müzik performans kaygıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelendiğinde, iki değişken arasında pozitif yönde, düşük derecede ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

10. Katılımcıların çalgı performansı öz-yeterliklerinin müzik performans kaygılarını etkileme durumu incelendiğinde; çalgı performansı öz yeterliklerinin müzik performans kaygılarını pozitif yönde, düşük seviyede ve doğru orantılı olarak etkilediği belirlenmiştir.

11. Katılımcıların müzik performansına ait kaygı düzeylerinin cinsiyet gruplarında anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Buna göre kadınların erkeklerden daha fazla müzik performans kaygısı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

12. Katılımcıların çalgı performansına ait öz-yeterlik inançlarının ise cinsiyet gruplarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

13. Katılımcıların müzik performansına ait kaygı düzeylerinin yaş gruplarında anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. 18-21 ve 22-35 grubundakilerin 26+ yaş grubundan farklı oldukları belirlenmiştir. Dolayısıyla elde edilen bu sonuç, 26+ yaş grubundakilerin sahne performansı esnasında diğer yaş gruplarına göre daha az kaygı yaşadıklarını düşündürmektedir. 18-21 ve 22-25 yaş grupları arasında ise müzik performans kaygılarında fark olmadığı görülmüştür.

14. Katılımcıların çalgı performansına ait öz-yeterlik inançlarının ise yaş gruplarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

15. Katılımcıların müzik performansına ait kaygı düzeylerinin öğrenim gördükleri kurum türüne göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda eğitim fakültesi ile konservatuvar; güzel sanatlar ile sahne sanatları, güzel sanatlar ile konservatuvar arasında fark olduğu belirlenmiştir. Eğitim fakültesindekilerin müzik performans kaygısı konservatuvardakilerden daha fazla, güzel sanatlardakilerin kaygısı ise sahne sanatları ve konservatuvardakilerden daha fazladır. Diğer gruplar arasında fark yoktur. Dolayısıyla sahne performansı esnasında en yüksek kaygıyı güzel sanatlarda öğrenim gören lisans öğrencileri yaşarken, en düşük kaygıyı konservatuvar öğrencileri yaşamakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

16. Katılımcıların çalgı performansına ait öz-yeterlik inançlarının ise öğrenim gördükleri kurum türüne göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir.

17. Katılımcıların müzik performansına ait kaygı düzeylerinin mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir.

18. Katılımcıların çalgı performansına ait öz-yeterlik inançlarının ise mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Anadolu Lisesi ve diğer liselerden mezun olanlar ile güzel sanatlar lisesinden mezun olanlar arasında anlamlı bir farklılık

olduğu tespit edilmiştir. Güzel sanatlar lisesinden mezun olanların öz yeterlik inancının, Anadolu lisesi ve diğer liselerden mezun olanlardan daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

19. Katılımcıların müzik performansına ait kaygı düzeylerinin son bir yıllık akademik konser sayısı değişkenine bakıldığında, müzik performans kaygısının son bir yıllık akademik konser sayısına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre son bir yıllık akademik konser sayısı olarak en yüksek puan 0-3 kez katılanlarda, en düşük puan 8 kez ve üzeri katılanlardadır. 0-3 ve 4-7 kez katılanların 8 ve üzeri katılanlar arasında 8 kez ve üzeri katılanlar aleyhine fark vardır. Dolayısıyla katıldıkları akademik performans sayısı 8 ve daha fazla olanların müzik performans kaygılarının diğerlerinden daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

20. Katılımcıların çalgı performansına ait öz-yeterlik inançlarının ise son bir yıllık akademik konser sayısı değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir.

21. Katılımcıların müzik performansına ait kaygı düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

22. Katılımcıların çalgı performansına ait öz-yeterlik inançlarının ise sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Elde edilen sonuçlar öğrencilerin çalgı performansı öz-yeterlik inançlarının artmasıyla müzik performans kaygılarının da arttığını düşündürmektedir. Öz-yeterlik arttıkça kişi kendinden daha yüksek beklentiler içine girebilir ve bu beklentilerle başa çıkmakta zorlanabilir. Bu durumda, başarısız olma korkusu ve bu beklentileri karşılayamama endişesi performans kaygısını artırabilir. Bu nedenle öz yeterliği artan kişilerin performans kaygısıyla başa çıkmak için stresle başa çıkma tekniklerini uygulamaları, olumlu düşünce kalıplarını güçlendirmeleri ve kendilerine gerçekçi hedefler belirlemeleri önemlidir.

2. Müzik bölümünde okuyan kadın öğrencilerin kaygı düzeyleri erkek öğrencilere göre daha fazla çıkmıştır. Bu durumun önüne geçebilmek için olan kadın öğrenciler için okullarda sürekli performans sergileyebilecekleri etkinliklerin yapılması önerilmektedir.

3. Konser sayısı arttıkça öğrencilerin çalgı performans öz-yeterliklerinin de artması ve kaygı durumunun azalması durumu göz önüne alındığında, öğretmen ve öğrencileri daha fazla konsere katılmaya teşvik edecek düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

4. Mesleki müzik eğitimi veren lisans öğrencilerinin öz yeterliklerinin artması ve müzikal yönden daha iyi gelişmelerinin sağlanması için bireysel çalgı ders saatlerinin artırılması önerilebilir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda lisans düzeyinde yapılan bu çalışmanın evren ve örnekleminin ülke çapında genişletilerek yeni çalışmaların yapılması ve sonuçlarının bu çalışma ile karşılaştırılması önerilmektedir.

1. Çalgı performans öz-yeterlik ve müzik performans kaygı durumlarının daha geniş düzeyde işlenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünüldüğünden, bu konuların daha fazla çeşitli değişkeni dahil ederek konularla ilişkisine bakılacak yeni çalışmaların yapılması önerilebilir.

2. Öğrencilerin bireysel çalgı öz-yeterliğini doğrudan etkileyen etmenlerin anlaşılabilmesi adına öz-yeterlik kavramı ile ilgili farklı tür araştırmaların yapılması önerilmektedir.

3. Öğrencilerin sahne performanslarını doğrudan etkilediğinden müzik performans kaygı düzeyleri üzerine farklı tür araştırmaların yapılması önerilmektedir.

7. KAYNAKLAR

- Akgül, Ç. (2019). *Müziyenlerde müzik performans kaygısı, trompet performansına etkileri ve başa çıkma yöntemleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Akpınar, E. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin müzik eğitimindeki öz-yeterlik inançlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, V., & Diken, H. (2009). Rehber öğretmen özel eğitim öz yeterlik ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10(1), 29-37.
- Alkın, T., & Onur, E. (2007). Anksiyete kavramı ve anksiyete bozukluklarına genel bir bakış. E. Köroğlu & C. Güleç (Ed.), *Psikiyatri temel kitabı* içinde (s. 298-303) Ankara: HYB Basım Yayın.
- Angı, Ç. E. (2013). Müzik kavramı ve Türkiye’de dinlenen bazı müzik türleri. *İdil*, 2(10), 59-81.
- Atasoy, Mustafa U. (2010). *Lisans ve tezsiz yüksek lisans öğrenimi görmekte olan müzik öğretmeni adaylarının genel öğretmenlik öz-yeterlik algılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atay, B. (2018). *Müzik öğretmeni adaylarının müzik performans kaygı düzeyleri ve akademik motivasyon düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atayeter, F. (2019). *Müzik öğretmenlerinin müzik performans kaygılarının ve iş doyumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, B. (2017). *Konservatuvarda ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören müzik öğrencilerinin müzik performans kaygı düzeyleri ile duygusal zeka düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bahadır, N. (2016). *Ergenlerin müzikal müzik performans kaygısı ile ailelerinin beklentileri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 32, 122-147.
- Bandura, A. (1989). Social cognitive theory. In R. Vasta (Ed.), *Annals of child development vol. 6 six theories of child development* (pp. 1-60). Greenwich, CT: JAI Press.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28, 117-148.

- Bandura, A. (1995). Exercise of personal and collective efficacy in changing societies, In A. Bandura (Ed.), *Self-efficacy in changing societies*. New York: Cambridge University Press,
- Bandura, A. (1997). *Self efficacy: The exercise of control*. New York: NY: Freeman.
- Başaran, M. H., (2008). *Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Baştürk, S., & Taştepe, M. (2013). Evren ve örneklem. S. Baştürk (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* içinde (ss. 129- 159). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Beardwell, I., & Len, H. (2001). *Human resource management. A contemporary approach* (3th ed.). Harlow: Financial Times Prentice Hall.
- Bıkmaz, F. H. (2004). *Sınıf öğretmenlerinin fen öğretiminde öz yeterlik inancı ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması*. 03 Mart 2024 tarihinde https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/161/bikmaz.htm adresinden erişilmiştir.
- Bozkurt, M. A. (2015). *Solist sanatçıların sahne performanslarına ilişkin kaygı durumlarının müzikal performansa etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri.
- Budak, S. (2009). *Psikoloji sözlüğü* (4. bs.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Carbonero, M. A., & Merinos, E. (2008). Autoeficacia y madurez vocacional. *Psikotema*, 16, 229-234.
- Cemali, M. (2017). *Müzik bölümü lisans öğrencilerinde müzik performans kaygısına neden olan faktörlerin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çankırılıoğlu, S. (2007). *Üniversite adayı ergenlerin stresle başa çıkma ve sınav kaygılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Çevik, B. (2010). Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. In *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (pp. 701-707).
- Çırakoğlu, O. C. (2013). Sahnedeki düşman: müzisyenlerde müzik performans kaygısı üzerine bir gözden geçirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 16(32), 95-104.
- Çimen, G. (2001). Konser kaygısı. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 125-133
- Delice, F. (2019). *Müzik öğretmenlerinin müzik öğretimine yönelik öz yeterlik düzeyleri üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Demiralp, M., & Oflaz, F. (2007). Bilişsel-davranışçı terapi teknikleri ve psikiyatri hemşireliği uygulaması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8(2), 132-139.

- Derman, A. (2007). *Kimya öğretmeni adaylarının öz yeterlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Doğan, C., & Tecimer, B. (2019). Müzik öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin müzik performans kaygı düzeyleri (Ankara-Gazi Üniversitesi Örneği). *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 8(2), 507-523.
- Dorman, J. P. (2001). Associations between classroom environment and academic efficacy. *Learning Environments Research*, 4, 243-257.
- Durak M. (2020). *Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin piyano performansına yönelik öz yeterlik algıları ile sınav kaygıları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Duy, B. (2009). Güdülenme ve bireysel farklılıklar. A, Kaya (Der.), *Eğitim psikolojisi* içinde (s. 473-511). Ankara: Pegem Akademi.
- Ekinci, H. (2013). Öğretmen adaylarının özyeterlik algıları: Müzik, resim ve beden eğitimi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(3), 189-196.
- Ely, M. C. (1991). Stop performance anxiety! *Music Educators Journal*, 78(2), 35-39.
- Erözkan, İ. (2020). *Müzik öğretmeni adaylarının müzik performans kaygısı ile bireysel çalgı performans sınavı kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Gencer, M. B. (2019). *Müzik bölümü öğrencilerinde performans anksiyetesi, mükemmelliyetçilik ve başarı yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *Adım adım windows için SPSS: Basit bir kılavuz ve referans, 17.0 güncellemesi* (10. bs.). Boston: Allyn ve Bacon.
- Girgin, D. (2015). Çalgı performansı özyeterlik inancı ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik analizi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(38), 107-114.
- Güdek, B., & Çiçek, V. (2017). Investigating the music performance anxiety levels of undergraduate students who have professional music education according to various variables. *Journal of Academic Social Science Studies*, 58, 1-10.
- Gündüz, S. (2013). *Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin müzikte performans kaygı düzeylerine video geri-bildirim yönteminin etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hökelekli, H. (2009). *Psikolojiye giriş*. İstanbul: Düşünce Kitabevi Yayınları.
- Işkın, S. (2018). *Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda müzik performans kaygısı ve öz-yeterlik algısının çalgı başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nodel Yayıncılık.

- Karataş, A. (2019). *Müzik öğretmeni adaylarının bireysel ses eğitimine yönelik tutum ve öz yeterlik algılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Kavaklı, H. (2022). *Sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmeni adaylarının müzik öz-yeterlik düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Kaynak, H. (2018). *Müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik öz yeterlikleri ile müzik yeteneğine yönelik öz yeterliklerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kenny, D. (2011). *The Psychology of music performance anxiety*. Oxford: Oxford University Press.
- Kenny, D. T., Davis, P., & Oates, J. (2004). Music performance anxiety and occupational stress amongst opera chorusartists and the irrelationship with state and trait anxiety and perfectionism. *Journal of Anxiety Disorders*, 18(6), 757-777.
- Kesgi, E. (2006). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin öz yeterlilik düzeyleri ile problem çözme yaklaşımlarını kullanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).
- Kesgin, E. (2006). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin öz yeterlilik düzeyleri ile problem çözme yaklaşımlarını kullanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Kesselring, J. (2006). Müzik performansı kaygısı. In Altenmüller E., Wiesendanger M., & Kesselring J. (Eds.), *Music, motor control and the brain* (pp. 309-318). Oxford: Oxford Press.
- Kılıç, İ. (2009). İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin müzik öğretiminde karşılaştıkları sorunlar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 123-138
- Kurtuldu, K., & Çiftçi, E. (2010). Müzik öğretmeni adaylarının mesleki öz yeterlik algılarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 60-73.
- Malhotra, N. K. (2004). *Marketing research an applied orientation* (4th Ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Manav, F. (2011). Kaygı kavramı. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(9), 201-211.
- Mete, M. (2018). *Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı özyeterlilikleri ile çalgı performans düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Morgan, P. J., Cleave-Hogg, D., DeSousa, S., & Tarshis, J. (2004). High-fidelity patient simulation: Validation of performance checklists. *British Journal of Anaesthesia*, 92(3), 388-392.
- Önder, Y. (2014). *Mesleki müzik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin deşifre becerilerine ilişkin özyeterlilik algıları ve tutumları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özer, M. A. (2009). Performans yönetimi uygulamalarında performansın ölçümü ve değerlendirilmesi. *Sayıştay Dergisi*, 73, 3-29.

- Perkmen, S., & Pamuk, S. (2011). Social cognitive predictors of pre-service teachers' technology integration performance. *Asia Pacific Education Review*, 12, 45-58.
- Piji-Küçük, D. (2011). Müzik etkinliklerine katılan ve katılmayan çocuklarda benlik saygısı ve müzik yeteneğine yönelik öz yeterlik algısının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10, 512-522.
- Piji-Küçük, D. (2015). Müzik öğretmenliği öğrencilerinin piyano eşliği alanındaki özyeterlik algıları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(16), 220-236
- Pugh, D. (1991). *Organizational behaviour*. UK: Prentice Hall Interneational.
- Salmon, P. G. (1990). A psychological perspective on musical performance anxiety: A review of the literature. *Medical Problems of Performing Artists*, 5, 2-11.
- Sarıkaya, M. (2018). *Müzik öğretmeni adaylarının mükemmeliyetçilik ve öz-yeterlik inançlarına göre müzik performans kaygılarının yordanması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sezer, S. (2005). Öğrencinin Akademik başarısının belirlenmesinde tamamlayıcı değerlendirme aracı olarak rubrik kullanımı üzerinde bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 61-69.
- Sloboda, J. A. (1985). *The musical mind: The cognitive psychology of music*. New York: Oxford University Press.
- Şeker, S. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının akademik özyeterlilik düzeyleri ile çalgı çalmaya ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 9(3), 135-149.
- Şentürk, G. C., & Bölek, A. (2019). Müzik öğretmeni adaylarının çalgı öz yeterlik durumlarının incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1110-1135.
- Tezişçi, P. (2018). Alexander tekniğinin temel uygulama ilkeleri ve çalışma yöntemleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 65-80.
- Tokinan, B. (2013). Kenny müzik performans kaygısı envanterini Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 53-65.
- Tokinan, B. Ö. (2014). Öğretmen adaylarının müzik performans kaygılarının bireysel özellikler bakımından incelenmesi. *Fine Arts*, 9(2), 84-100.
- Topcan, T. (2021). Müzik performans kaygısı için müzik performans kaygısı dersi. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 11(2), 135-144.
- Topoğlu, O. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik özyeterlilik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 730-743.
- Tuzcu, Ö. (2010). *Müzik öğretmeni adaylarının mesleki yeterlik algıları ve mesleki güdülenme düzeyleri ile akademik başarı algıları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Türkçapar, H. (2004). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanısal ilişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 4, 12-16.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar ilkeler yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi temel kavramlar ilkeler yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Ünal B. (2019). *Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin piyano dersine yönelik öz yeterliklerini incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Üzülen, E. D. (2022). *Müzik öğretmeni adaylarının müzik performans kaygıları ile çalgı öz yeterlikleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Vardarlı, G. (2005). *İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin genel öz-yeterlik düzeylerinin yordanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Wilson, D. G., & Roland, D. (2002). *The science & psychology of music performance: Performance anxiety*. New York: Oxford University Press, Inc.
- Yağcı, U., & Aksoy, V. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının akademik özyeterlikleriyle öğretmenlik özyeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 89-104
- Yıldız, Y. (2013). *Müzik öğretmeni adaylarının öz-yeterlik inançlarının ve ders çalışma yaklaşımlarının çeşitli değişkenlere göre incelenerek aralarındaki ilişkinin tespit edilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Yılmaz, G., Yılmaz, B., & Türk, N. (2010). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi (Nevşehir İli Örneği). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(2), 85-90.
- Yorulmaz-Birdal, Ö. (2021). *Müzik bölümü öğrencilerinin çalgı performans yönetimi öz yeterlik algıları performans kaygı düzeyleri ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Yöyen, E. (2020). Araştırma yöntemlerine giriş. F. Bal (Yay. Haz.). *Psikologlar için SPSS uygulamaları ve araştırma yöntemleri içinde* (s. 5-34). Ankara: Nobel.
- Zikmund, W. G. (1997). *Business research methods* (5th Ed.). Orlando: The Dryden Press.

8. EKLER

Ek 1. Çalgı Performansı Öz Yeterlik İnancı Ölçeği

Çalgı Performansı Özyeterlilik İnancı Ölçeği		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Çalgı performansım konusunda yeterli olmadığımı düşünürüm.					
2	Çalgı performansındaki başarımdan dolayı bir etkinlik düzenleneceği zaman etkinlikte yer alacak kişiler arasında çevremdekilerin aklına gelen ilk isimlerden biriyimdir.					
3	Çalgı performansımı sergileyeceğim etkinliklerde kendimi yeterli hissetmediğim için kolay eserleri çalmayı tercih ederim.					
4	Çalgı performansımı çevremdekiler dinlemek istediğinde kendimi yeterli hissetmediğim için genellikle performansımı sergilemek istemem.					
5	Çalgı performansım sırasında küçük hatalar yapmaktan korkarım.					
6	Çalgı performansımın mesleki yaşamımda etkili olarak kullanabileceğim düzeyde olduğunu düşünüyorum.					
7	Kendi çalgı performansımı benimle aynı yeteneğe sahip olan kişilerle karşılaştırırım.					
8	Çalgı performansı konusunda özel bir yeteneğim olduğunu düşünüyorum.					
9	Çalgı performansı konusunda çevremdeki pek çok kişiden iyiyim.					
10	Çalgı performansım konusunda olumsuz bir durumla karşılaşırsam hemen yılgınlığa düşerim.					
11	Çalgı performansımın akademik kariyer yapabilecek düzeyde olduğunu düşünüyorum.					
12	Çalgı performansımı sergileyeceğim etkinliklerden önce sinirli ve gergin olurum.					
13	Çalgı performansı konusunda başarılı olmanın benim için imkansız olduğunu düşünüyorum.					
14	Çalgı performansım sırasında başarısız olacağımı düşündüğüm için çok heyecanlanıyorum.					
15	Çalgı performansı konusunda arkadaşlarım kadar başarılı değilim.					
16	Çalgı performansımın yarışmalara katılabilecek düzeyde olduğunu düşünürüm.					
17	Çalgı performansındaki başarımdan dolayı çevremdekilerin benden beklentisi çoktur.					
18	Çalgı performansı konusunda bölümdeki en başarılı öğrencilerden biri olduğumu düşünüyorum.					
19	Arkadaşlarım için zor olan eserleri çalmak benim için çok kolaydır.					
20	Çalgı performansımı sergileyeceğim bir etkinlik düzenlemek benim için çok kolay bir iştir.					

Ek 2. Müzik Performans Kaygı Envanteri

Aşağıda genel olarak ve **bir performans öncesinde veya performans sırasında** kendinizi nasıl hissettiğinizle ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen her ifadeye ne kadar katıldığınızı veya katılmadığınızı belirten sayıyı yuvarlak içine alınız. Teşekkür ederim.

Dr. Banu Özevin

		Kesinlikle katılmıyorum					Kesinlikle katılıyorum				
		0	1	2	3	4	5	6			
1-	Sık sık bir şeyler yapacak gücü bulmakta zorlanırım.....	0	1	2	3	4	5	6			
2-	Sıkça, hayatın bana verebileceği fazla bir şey olmadığını düşünürüm.....	0	1	2	3	4	5	6			
3-	Bir performansa hazırlanırken çok çalışsam bile hata yapmam olasıdır.....	0	1	2	3	4	5	6			
4-	Performans öncesinde veya performans sırasında panik sayılabilecek duygular yaşarım.....	0	1	2	3	4	5	6			
5-	Bir konser öncesinde performansımın iyi olup olmayacağını asla bilemem.....	0	1	2	3	4	5	6			
6-	Performans öncesinde ya da performans sırasında ağzım kurur.....	0	1	2	3	4	5	6			
7-	Sık sık değerli bir insan olmadığımı düşünürüm.....	0	1	2	3	4	5	6			
8-	Performans sırasında kendimi performansı tamamlayıp tamamlayamayacağımdan emin olmayan bir halde bulurum.	0	1	2	3	4	5	6			
9-	Alacağım değerlendirme sonuçlarını düşünmek performansımı etkiler.....	0	1	2	3	4	5	6			
10-	Performans öncesinde ya da performans sırasında midem bulanır ya da başım döner.....	0	1	2	3	4	5	6			
11-	Sık sık dinleyicilerden olumsuz bir tepki görme endişesi duyarım.....	0	1	2	3	4	5	6			
12-	Bazen belli bir sebebi olmaksızın kendimi endişeli hissedirim.....	0	1	2	3	4	5	6			
13-	Müzik eğitimine ilk başladığım zamanlardan beri sahneye çıkma konusunda endişe duyduğumu hatırlıyorum.....	0	1	2	3	4	5	6			
14-	Tek bir kötü performansın kariyerimi mahvedebileceğini düşünerek endişelenirim.....	0	1	2	3	4	5	6			
15-	Performans öncesinde ya da performans sırasında kalp atışlarım hızlanır ve kalbim göğsümde gümbür gümbür çarpar.....	0	1	2	3	4	5	6			
16-	Endişe nedeniyle yapılmaya değer performans fırsatlarından vazgeçerim.....	0	1	2	3	4	5	6			
17-	Performans sonrasında yeterince iyi çalabildim mi diye endişelenirim.....	0	1	2	3	4	5	6			
18-	Performansım hakkındaki endişem ve gerginliğim, odaklanmamı ve konsantrasyonumu etkiler.....	0	1	2	3	4	5	6			
19-	Sıklıkla, bir konsere hazırlanırken bir felaket beklentisi ve dehşet içinde olurum.....	0	1	2	3	4	5	6			

		Kesinlikle katılmıyorum					Kesinlikle katılıyorum				
20-	Performans öncesinde ya da performans sırasında kaslarımdaki gerginlik artar.....	0	1	2	3	4	5	6			
21-	Sıklıkla hayattan bekleyebileceğim hiçbir şey olmadığını düşünürüm.....	0	1	2	3	4	5	6			
22-	Performans öncesi o kadar endişelenirim ki uykum kaçır.....	0	1	2	3	4	5	6			
23-	Performans öncesinde veya performans sırasında sarsılma, titreme ya da ürperme yaşarım.....	0	1	2	3	4	5	6			
24-	Başkaları tarafından incelenmek beni endişelendirir.....	0	1	2	3	4	5	6			
25-	Performansımın nasıl olacağına dair kendi yargım konusunda endişe duyarım.....	0	1	2	3	4	5	6			
7'li Likert. Puanlar 0 ile 150 arasında değişiyor. 105 puan ve üstü yüksek müzikal performans kaygısı 45 puan ve altı düşük müzikal performans kaygısını gösteriyor.											

Ek 3. Etik Kurul Onayı

**T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik**

Sayı : E-81614018-000-2300011242
Konu : Etik Kurul Belgesi

13.02.2023

Sayın Yılmaz ÇAĞLAYAN
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Öğrencisi

"Müzik Alanı Lisans Öğrencilerinin Çalgı Performansına Yönelik Öz Yeterlikleri ile Çalgı Performans Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezi çalışmanız için gerekli olan Etik Kurul incelemesi Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından yapılmış olup, çalışmanıza ait onay formu Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr. Atilla ÇİMER
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Etik Kurul Formu (2 Sayfa)

Belge Doğrulama Kodu: 3A4FTCU

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <http://ubys.trabzon.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

Adres: Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü, Söğütözü Mah. Adnan Kahveci Bulvarı, 61115 – Akçaabat
Trabzon / TÜRKİYE
Telefon No: (0 462) 4551000
e-Posta:
Kep Adresi: trabzonunivresesi@tr01.kep.tr

Faks No:
İnternet Adresi:

Bilgi için :

Şeyma Şahinbaş
Memur

Telefon No: (0 462) 4551066 - 1066

Ek 4. Ölçek İzinleri

Re: Özyeterlik Ölçeği Kullanım İzni

❗ Bu iletiyi 30.04.2022 Cmt 12:26 tarihinde ilettiniz

 Kime: Siz 12.04.2022 Sal 22:44

Sevgili Yılmaz, elbette kullanabilirsin. Çalışmalarında kolaylıklar dilerim.

[Android için Outlook'u](#) edinin

From:
Sent: Tuesday, April 12, 2022 6:15:29 PM
To: c
Subject: Özyeterlik Ölçeği Kullanım İzni

Değerli Hocam,

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Fakültesinde Yüksek Lisans yapmaktayım. "Müzik alanı lisans öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz yeterlilikleri ile çalgı performans kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi" konulu tez çalışmamda kullanılmak üzere geliştirdiğiniz özyeterlik ölçeğinizin kullanım iznini ,

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Yılmaz ÇAĞLAYAN
Trabzon Üniversitesi Öğrencisi

Re: Ölçek Kullanım İzni

❗ Bu iletiyi 30.04.2022 Cmt 12:25 tarihinde ilettiniz

 Kime: Siz 29.04.2022 Cum 17:57

Yanıtla Tümünü yanıtla İlet

 mpkaygiölçek-sonşekli.pdf 265 KB kefad.pdf 414 KB NWSA-6941-3368-6mpk.pdf 342 KB

3 ek (1.020 KB) Tümünü OneDrive'a kaydet Tümünü indir

Merhaba,

Ölçeği tabii ki kullanabilirsiniz. Size ekte ölçeği gönderiyorum, sonunda puanlama ile ilgili bilgi bulunuyor. Kaynak gösterebilmeniz için 2 makalemi ekliyorum. Başarılar dilerim.

Banu Özevin

29 Nisan 2022 16:52, '

Değerli Hocam,

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Fakültesinde Yüksek Lisans yapmaktayım. "Müzik alanı lisans öğrencilerinin çalgı performansına yönelik öz yeterlilikleri ile çalgı performans kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi" konulu tez çalışmamda kullanılmak üzere Kenny Müzik Performans Kaygısı Envanteri'nin Türkçeye uyarlanmış olduğunuz şeklinin kullanım iznini ,

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Yılmaz ÇAĞLAYAN
Trabzon Üniversitesi Öğrencisi

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

1999 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümüne girdi. 2003 yılında mezun oldu ve aynı yıl Siirt İli Eruh İlçesinde Sınıf Öğretmeni olarak öğretmenlik hayatına başladı.2009 yılında Ağrı İli Doğubayazıt, 2012 yılında ise Artvin İli Hopa ilçesinde Sınıf öğretmenliği ve Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. 2017 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği bölümünün açtığı özel yetenek sınavını kazanarak lisans eğitimine başladı. 2021 yılında mezun oldu ve aynı yıl mezun olduğu bölümde yüksek lisans eğitimine başladı.2021 yılında ise ayrıca Giresun ili 19 Eylül İlkokulunda Sınıf öğretmeni olarak görev yapmaya başladı. Halen bu görevine devam etmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

ADRES VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres :

e-posta: